GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA

PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU

2004 – 2015

POMOC SPOŁECZNA

Lubliniec 2004r.

SPIS TREŚCI : **Str.**

1. WPROWADZENIE..... **3**

2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I PODSTAWOWE DANE O MIESZKAŃCACH MIASTA..... **9**

3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POMOCY SPOŁECZNEJ W LUBLIŃCU W 2002 ROKU..... **12**

4. PRZESŁANKI DLA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU NA LATA 2004 – 2015 WYPŁYWAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I STRATEGII ROZWOJU MIASTA LUBLIŃCA NA LATA 2004-2015..... **22**

5. IDENTYFIKACJA CELU I PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH W GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU NA LATA 2004 – 2015..... **36**

6. ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU NA LATA 2004 - 2015..... **38**

7. ANEKSY (PROJEKTY I PROGRAMY)..... **48**

8. Bibliografia..... **94**

1.
WPROWADZENIE

Racjonalna polityka społeczna, również w obszarze tak niewielkim, jaki stanowi miasto, czy gmina powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

Dysponując rzetelną informacją w zakresie występowania i skali zasięgu problemów społecznych ze względu na precyzyjne określenie przyczyny – pierwszoplanowym zadaniem staje się opracowanie planu działania w zakresie realizowania polityki społecznej i rozwiązywania problemów społecznych na najbliższe 10-15 lat, który stanowić winien część ogólnej strategii rozwoju miasta.

Proces: od inwentaryzacji problemów i zjawisk społecznych, poprzez ich diagnozę do strategii rozwiązywania problemów i patologii społecznych wydaje się być jedyną drogą gwarantującą rzeczywiste rozwiązywanie tych problemów.

Nowa ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji ***Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.***

Odnosząc się do określenia „integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” nie sposób nie wspomnieć o zjawisku marginalizacji społecznej, czy wykluczenia społecznego dotyczącego grup najsłabszych społecznie – ubogich, bezrobotnych, niepełnosprawnych i bezdomnych, oraz grup dotkniętych zjawiskiem patologii społecznej.

Nasilający się w Polsce proces wykluczania społecznego powoduje, że osoby, rodziny i grupy społeczne funkcjonują na marginesie życia społecznego z różnych przyczyn : cech osobowości, długotrwałej choroby, niepełnosprawności, braku wykształcenia, trudności materialnych, dezorganizacji rodziny, starości, alkoholizmu, splotu innych trudności życiowych, czy wreszcie braku odpowiednich wzorców.

Osoby dotknięte wykluczeniem społecznym mają chroniczne problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb, nie znajdują swojego miejsca na rynku pracy, nie dotrzymują tempa obecnej rzeczywistości, czują się i są zagubieni, nie potrafią korzystać z przysługujących im uprawnień. W konsekwencji zaczynają funkcjonować w wąskim świecie, wśród osób mających podobne trudności, tracąc powoli więzi z pozostałymi członkami społeczności lokalnej. Z czasem czują się wyalienowani. Rodziny te mają dzieci, które wyrastając w warunkach izolacji społecznej, w dorosłym życiu doświadczają najczęściej podobnych trudności jak ich rodzice, w konsekwencji dziedziczą biedę i niską pozycję społeczną. Wyjście z „zaklętego kręgu ubóstwa” jest w takim przypadku bardzo trudne.

Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem złożonym, mającym swe źródła w wielu płaszczyznach. Jaką rolę w jego ograniczaniu może i powinna pełnić pomoc społeczna?
Wykluczenie społeczne wymaga redefinicji dotychczas stosowanych form działania instytucji pomocy społecznej. Dokonująca się od początku lat dziewięćdziesiątych w Polsce ewolucja systemu pomocy społecznej przygotowała te instytucje do gruntownej zmiany pełnionych dotychczas ról.

Z treści pierwszych artykułów ustawy o pomocy społecznej wynikają cele takiej działalności:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać ,wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach, odpowiadających godności człowieka.

- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

By sprostać nowemu wyzwaniu, przed którym stoją instytucje działające w zakresie pomocy społecznej należy na nie spojrzeć uwzględniając przede wszystkim palące kwestie społeczne. Wysokie bezrobocie, społeczna kwestia ludzi starszych, niepełnosprawność, bezdomność, zjawiska patologii społecznej, niepewność społeczna – oto najdotkliwsze z nich.
Zmierzenie się z opisanymi problemami wymaga w ujęciu systemowym wypracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a przede wszystkim powstrzymywania jego rozwoju.
Wypracowaniu strategii powinny służyć programy społeczne poprzedzone wnikliwą diagnozą problemów (diagnoza problemów społecznych), ukierunkowane na włączenie słabszych grup społecznych w życie społeczne. Programy te, będące integralnym elementem strategii mają na celu przede wszystkim aktywizację określonych grup podopiecznych, przełamując ich bierność wyposażają osoby i rodziny w nowe umiejętności życiowe, ukazują im nowe możliwości, prowadzą do poprawy ich funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym.
Instytucje działające w ramach pomocy społecznej – przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej – zobowiązane ustawą o pomocy społecznej do przygotowania i koordynacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, integracji w zakresie pomocy społecznej, swoje zadania realizować będą zatem nie tylko poprzez działania kompensacyjne, (w dalszym ciągu niezmiernie ważne), ale również poprzez integrację ze środowiskiem lokalnym i społeczeństwem wspierając je edukacją społeczną i zmianą postaw społeczności zamieszkującej dany obszar.

Dla stworzenia strategii polityki społecznej zarówno w skali całego kraju, jak i regionu czy miasta (gminy) konieczne jest określenie zasadniczych uwarunkowań jej realizacji. Takie zestawienie obejmować powinno zarówno te uwarunkowania, które występują w wymiarze cywilizacyjnego, uniwersalnego rozwoju oraz te odnoszące się do sytuacji wewnętrznej i rozwoju społeczeństwa polskiego.
W wymiarze rozwoju cywilizacyjnego jesteśmy świadkami i uczestnikami schyłku tradycyjnego państwa opiekuńczego. Przyczyn tego załamania jest wiele, ale najważniejsza z nich to sprzyjanie rozpowszechnianiu się postaw pasywnych, roszczeniowe nastawienie i wyuczona bezradność jednostek i społeczności.

W wymiarze wewnętrznym, krajowym za najważniejsze uwarunkowania polityki społecznej uznać trzeba:

- trwałość i dziedziczność ubóstwa,
- tendencje demograficzne – wzrost liczebności osób wchodzących na rynek pracy (implikujący silny wzrost bezrobocia) przy jednoczesnym stopniowym wzroście udziału grupy osób w wieku poprodukcyjnym,
- wysokie strukturalne bezrobocie, skoncentrowane na obszarach wiejskich i małomiasteczkowych, oznaczające znaczny i trwały spadek aktywności zawodowej wielu społeczności lokalnych,
- niską sprawność administracji publicznej pogłębioną chaosem organizacyjnym spowodowanym nieudaną próbą nieprzemyślanego hurtowego wprowadzenia szeregu reform w sektorze usług publicznych,
- niewydolność finansową poszczególnych segmentów zabezpieczenia społecznego,

Kierując się powyżej scharakteryzowanymi przesłankami realizowana polityka powinna zakładać zwiększenie ogólnospołecznych szans życiowych przy jednoczesnym uwzględnieniu:

- ⇒ **aktywności państwa**
- ⇒ **samodzielności i zaradności jednostek**
- ⇒ **mobilizowaniu więzi społecznych**
- ⇒ **pomocniczości państwa, zwłaszcza wobec wspólnot lokalnych.**

Taka polityka społeczna integralnie wiąże działania w obszarze pracy, edukacji, kultury, komunikacji społecznej i zabezpieczenia społecznego. Taka polityka z jednej strony kreuje szanse poprzez pobudzenie rynku, przedsiębiorczości i zapobiegliwości, a jednocześnie z drugiej świadomie kreuje zdolność jednostek i wspólnot do korzystania z tych szans, kreuje kapitał ludzki i społeczny. Dlatego też celem strategicznym w zakresie polityki społecznej (Strategia Polityki Społecznej Polski 2002 – 2005) jest:

TWORZENIE INSTYTUCJONALNYCH, ORGANIZACYJNYCH, FINANSOWYCH FORM SPRZYJAJĄCYCH WZROSTOWI ZATRUDNIENIA, POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO OBYWATELI, PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU POPRZEZ ZAGWARANTOWANIE STABILNYCH PODSTAW FUNKCJONOWANIA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO PRZY ZAPEWNIENIU DIALOGU SPOŁECZNEGO ORAZ WSPÓŁPRACY WSZYSTKICH PARTNERÓW SPOŁECZNYCH.

W przygotowanej i realizowanej obecnie „Strategii Polityki Społecznej Polski na lata 2002 – 2005" w rozdziale III „Rozwój systemu zabezpieczenia społecznego" zawarte są podstawowe kierunki działań i sposoby ich realizacji:

Strategia polityki społecznej 2002 – 2005:

III. ROZWÓJ SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO.

Podstawowe kierunki działań:

III-1 Określenie merytorycznie uzasadnionego i akceptowanego społecznie poziomu interwencji socjalnej państwa.
III-2 Budowa jednolitego systemu świadczeń rodzinnych.
III-3 Zdefiniowanie systemu wsparcia socjalnego państwa.
III-4 Reforma zarządzania sferą socjalną i podniesienie jakości usług socjalnych.
III-5 Wprowadzenie wieloletnich programów pomocy społecznej i niepełnosprawności.
III-6 Reforma systemu orzecznictwa inwalidzkiego (niepełnosprawności) w kierunku organizacyjnego i instytucjonalnego ujednolicenia systemu.
III-7 Określenie nowej polityki państwa w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej.
III-8 Zmiana koncepcji finansowania pomocy państwa dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych.

Strategia zakłada ograniczenie utrudnienia i nierówności w dostępie do usług socjalnych oraz podniesienie ich jakości poprzez precyzyjne określenie zadań dla poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w zakresie planowania, organizowania działań, kontrolowania realizacji celów, a także stworzenie i zastosowanie mechanizmów wyrównywania dysproporcji w zakresie dostępności do instytucji socjalnych prowadzonych przez różne podmioty, świadczących różnorodne usługi, z uwzględnieniem skali, rodzajów i dynamiki potrzeb społecznych.
„Strategia polityki społecznej 2002 – 2005" w skali całego kraju zakłada wprowadzenie wieloletnich programów interwencyjnych, osłonowych i w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych wynikających ze strategii rządu i samorządów w zakresie:

- pomocy dzieciom (dożywianie w szkołach, środowiskowe formy opiekuńczo-wychowawcze).
- rozwoju instytucjonalnego pomocy społecznej (budowa sieci wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi).
- pomocy osobom bezdomnym.
- pomocy osobom niepełnosprawnym jako instrumentu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.

- pomocy osobom w podeszłym wieku, co wynika z Europejskiej Karty Społecznej.

Przygotowanie koncepcji wieloletnich programów rządowych w zakresie pomocy społecznej oraz wspomagających osoby niepełnosprawne jako elementów Narodowej Strategii Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu, jak również dokonane zmiany w ustawie o finansach publicznych umożliwiają:

- zmniejszenie występowania niedożywienia wśród dzieci i młodzieży szkolnej, wyrównywanie szans dzieci.
- minimalizowanie negatywnych skutków bycia osobą bezdomną, budowanie systemu oparcia dla tych osób, które chcą wyjść z bezdomności.
- zbudowanie systemu usług środowiskowych adresowanych do osób starszych jako alternatywnej formy usług w odniesieniu do obecnej konieczności zamieszkania w domu pomocy społecznej w sytuacji radzenia sobie z życiem codziennym.
- zmniejszanie liczby oczekujących do umieszczenia w domach pomocy społecznej przy spełnieniu warunków, że zostanie zbudowana równoległa oferta usług środowiskowych pozwalających na pozostanie części tych osób w dotychczasowym miejscu zamieszkania dzięki zapewnieniu odpowiednio dostosowanego do rodzaju niepełnosprawności i potrzeb klienta katalogu usług. W związku z tym konieczne jest poszerzenie katalogu usług środowiskowych, na które składają się usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz usługi w rodzinnych domach pomocy. Ponieważ jest to w znacznej części zadanie własne samorządu terytorialnego powodzenie tego zadania zależeć również będzie od gotowości samorządów do budowania alternatywnego systemu.

Przesłanki i podstawowe kierunki działań w obszarze pomocy społecznej zawarte w „Strategii Polityki Społecznej Polski 2002 – 2005" są materiałem programowym służącym do opracowania regionalnych, wojewódzkich, powiatowych i lokalnych programów działania, czyli świadomego, zintegrowanego i odpowiedzialnego sterowania rozwojem danego obszaru w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Planowanie polityki społecznej, nawet w obszarze tak niewielkim, jakim jest miasto Lubliniec wymaga uwzględnienia:

1. członkostwa w Unii Europejskiej i konieczności dostosowania planowania i realizacji zadań do standardów unijnych.
2. możliwości uczestniczenia w wielozakresowych programach z zakresu polityki społecznej i pozyskiwania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.
3. planowania długofalowego (zgodnego z prognozą demograficzną), przynoszącego w określonym czasie (3-4 lata) określone pozytywne i wymierne efekty społeczne.
4. dostosowania planowanych przedsięwzięć do przesłanek wynikających z diagnozy zjawisk i problemów społecznych występujących w gminie oraz z prognozy demograficznej.

Podczas opracowania *„Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem problemów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*" dla miasta Lublińca uwzględnione zostały przedstawione wyżej założenia; główny cel strategii zwany celem generalnym i wynikające z niego cele strategiczne sformułowane zostały w oparciu o:

1. „Diagnozę problemów społecznych Lublińca – w zakresie pomocy społecznej" – sporządzoną w 2000 i 2002r.
2. strukturę i prognozę demograficzną dotyczącą populacji mieszkańców Lublińca.
3. materiały strategiczne dotyczące polityki społecznej zawarte w :
   - Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski,
   - Strategii Polityki Społecznej Polski na lata 2002-2015,
   - Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015,

- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lublinieckim na lata 2004-2015,
- Strategii Rozwoju Miasta Lublińca na lata 2001-2015.

„Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych…”, choć konstruowana w oparciu o w/w materiały strategiczne dotyczy jednak określonej społeczności (mieszkańcy miasta Lublińca) zajmującej konkretną przestrzeń, posiadającej własną tradycję społeczną. Produkowane dobra i usługi, wytwarzane systemy wartości, kształtujące się style życia, a także ujawniające się nierówności społeczne analizowane są na poziomie lokalnym, dotyczą obszaru miasta i jego mieszkańców.
Opracowana *„Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych…”*, to określona koncepcja świadomego i systematycznego sterowania procesem, który dotyczy rozwiązań podstawowych, decydujących o kierunkach, tempie skali przeobrażeń w zakresie polityki społecznej miasta. Nadmienić należy, iż realizacja planowanych zamierzeń i koncepcji będzie uzależniona od zmian w obszarze czynników zewnętrznych, których skutki obecnie trudno jest przewidzieć – te czynniki to: sytuacja polityczna, ekonomiczna, gospodarcza i społeczna kraju oraz na poziomie lokalnym.

Cechy charakterystyczne prezentowanej strategii to:

1. cele i kierunki działań określone w strategii determinują ograniczanie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom i problemom społecznym i gwarantują rozwój społeczności Lublińca.
2. strategia jest dokumentem „elastycznym” tzn. iż może być dostosowywana do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych poprzez prowadzony monitoring (patrz: kierunki działań w celach strategicznych) i ocenę możliwości realizacji czy wykonania co 3-4 lata.(z tą częstotliwością badany będzie stopień realizacji poszczególnych priorytetów i dokonywane ewentualne ich przeformułowanie).
3. strategia nie jest planem gospodarczym, precyzyjnym planem działania lecz materiałem programującym życie społeczności lokalnej – mieszkańców Lublińca.
4. strategia będąc wizją społeczeństwa naszej gminy za 10-15 lat nie zawiera szczegółowych dat realizacji przedsięwzięć i działań, nie zawiera szczegółów dotyczących procedur i źródeł ich finansowania.

W kolejnych rozdziałach prezentowane opracowanie zawiera:

1) informacje dotyczące struktury demograficznej i podstawowe dane o mieszkańcach miasta, które wpływać będą na kształtowanie decyzji planistycznych dotyczących infrastruktury społecznej w przyszłości, a także pozwolą dostosować działania pomocowe do określonych grup społeczności.
2) wnioski wypływające z „Diagnozy problemów społecznych w pomocy społecznej w Lublińcu w 2002 roku”, będące podstawowymi danymi niezbędnymi do planowania działań zmierzających do poprawy sytuacji osób dotkniętych różnego rodzaju kategoriami dysfunkcji społecznych. W oparciu o strukturę problemów społecznych wynikających z „Diagnozy” sformułowano cele strategiczne *„ Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych...”*
3) analizę przesłanek wynikających m.in. z podstawowych dokumentów programowych:

- Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski
- Strategii Polityki Społecznej Polski na lata 2002-2005,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 200-2015 wypracowanej na wojewódzkim poziomie struktury samorządowej,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie Lublinieckim na lata 2004-2015.
- Strategii Rozwoju Miasta Lublińca na lata 2001-2015,

gdyż każdy układ lokalny należy uważać za integralną część szerszego systemu takiego jak

np. gmina, powiat, województwo, region.

4) dokładne sprecyzowanie celu generalnego w zakresie pomocy społecznej określonego na lata 2004-2015 oraz priorytetów i kierunków działań w w/w obszarze.
5) założenia strategii, które poprzez określenie celu generalnego, priorytetów i kierunków działań prowadzą do szczegółowo sprecyzowanych i zaplanowanych przedsięwzięć – projektów socjalnych uwzględniających adresatów projektu, jego realizatorów, założenia merytoryczne i etapy realizacji oraz planowane efekty opisywanych przedsięwzięć.

2.
STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I PODSTAWOWE DANE O MIESZKAŃCACH MIASTA

Lubliniec jest miastem powiatowym w województwie śląskim, ważnym ośrodkiem regionu o bogatych tradycjach kulturowych splecionych z wartościami kultury śląskiej.

Miasto usytuowane w dolinie Małej Panwi, w dorzeczu Lublinicy i Leśnicy, zajmuje obszar 89,8 km^2, z czego 2/3 powierzchni stanowią lasy z przewagą boru sosnowego. Położone wokół niego okolice są doskonałym miejscem wypoczynku i rekreacji, jak np. należący do miasta Kokotek z ośrodkami wypoczynkowymi nad Posmykiem i licznymi zgrupowaniami stawów w obniżeniu Małej Panwi, w dorzeczu Lublinicy i Leśnicy.

Lubliniec jest ważnym węzłem komunikacji kolejowej i drogowej.

W 2002 roku Lubliniec obchodził 730-lecie swego powstania. Legenda przypisuje księciu Władysławowi Opolczykowi, wielkiemu miłośnikowi polowań, wybudowanie tu kapliczki myśliwskiej oraz wypowiedzenie magicznych słów: „Lubi mi się tu być", czy też „Lubi mi się tu gród zbudować", które stały się impulsem do założenia miasta. Najwcześniejsze wzmianki o mieście odnaleźć można w dokumentach z 1312 roku określających Lubliniec jako dobrze funkcjonujący ośrodek miejski.

Czynnikiem sprawczym rozwoju miasta było jego korzystne położenie. Lubliniec leżał na dawnym szlaku handlowym z Olesna do Siewierza, który był częścią drogi z Wrocławia do Krakowa.

Od początku w bliskim sąsiedztwie znajdował się zamek książęcy, określany w XIV i XVw. w dokumentach jako dwór obronny (twierdza). Do 1532 roku zamek symbolizował opiekuńczą władzę książąt założycieli, którym mieszczanie lublinieccy zawdzięczali przywileje na warzenie piwa i wyłączność jego sprzedaży, na organizowanie jarmarków bydła, a także przywileje na rzecz poszczególnych cechów. W 1500 roku książę Jan Opolski przekazał Lublińcowi wioskę Steblów. Średniowieczny Lubliniec był obwarowany, posiadał pierścień wałów ziemnych i fos oraz trzy bramy: Krakowską, Opolską i Oleską. Dziś bieg obwarowań łatwo odczytać z układu ulic wytyczonych okrężnie wokół rynku.

W swej historii Lubliniec dzielił losy historycznej dzielnicy państwa polskiego, jaką jest Śląsk. Do 1532 roku należał do księstwa opolskiego i jego piastowskich władców. Po śmierci ostatniego Piasta opolskiego, przez ponad 200 lat pozostawał w granicach monarchii habsburskiej należąc do rodzin: Kochcickich (1587-1629), Cellarich (1645-1727), de Garnier (1727-1763).

W wyniku trzech wojen śląskich (1740-1742, 1744-1745, 1756-1763) toczonych między Austrią a Prusami, Śląsk a wraz z nim Lubliniec, zmienił przynależność państwową z austriackiej na pruską.

W czasie najazdu szwedzkiego (1655-1660) rodzina Cellarich udzieliła schronienia cudownemu wizerunkowi Matki Boskiej Częstochowskiej, zanim umieszczono go na ziemi opolskiej w klasztorze o.o. Paulinów.

Podczas trzeciego powstania śląskiego miasto zajęte zostało przez siły powstańcze. W wyniku decyzji Rady Ambasadorów z 20.10.1921r. część Śląska wraz z Lublińcem została przyznana Polsce. 26 czerwca 1922 roku Lubliniec przyjął administrację polską, a do miasta wkroczył 74 Górnośląski Pułk Piechoty zasłużony w walkach obronnych w 1939 roku.

W latach międzywojennych wybudowano w mieście rzeźnię miejską i przebudowano lokalną elektrownię. Funkcjonowały tu także przędzalnia wełny, tartak parowy, fabryka maszyn rolniczych i odlewnia żeliwa, a istniejące Gimnazjum Adama Mickiewicza kształciło młodych Polaków, pochodzących z należącej do Niemiec części Śląska Opolskiego.

Po II wojnie światowej nastąpił dynamiczny rozwój miasta, które powiększyło się terytorialnie o Steblów, Wymyślacz, Droniowiczki i Kokotek, a wiodącymi przedsiębiorstwami stały się Zakłady Lentex SA i Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Remontowe Energetyki „Energoserwis" SA.

O dynamizmie rozwoju miasta świadczy także ilościowy wzrost ludności.
O ile w roku 1756 Lubliniec liczył zaledwie 676 mieszkańców, w 1861r.-2369, w 1914r.- około 5 tysięcy, to obecnie liczy ponad 24 tysiące mieszkańców.
Leżący na pograniczu śląsko-małopolskim Lubliniec, pomimo oderwania Śląska od macierzy, zachowywał zawsze bliskie związki z kulturą polską.
Z Lublińcem związali swoje losy sławni obrońcy polskiego ducha narodowego: Józef Lompa, Ks. Konstanty Damrot, Jan Nikodem Jaroń i Konrad Mańka.
Lubliniec jest największym miastem powiatu lublinieckiego.
Obszar powiatu lublinieckiego wchodzi w skład wyżyny śląskiej, zasięgiem swym obejmuje tereny ograniczone górnymi biegami rzek Małej Panwi i Liswarty. Około 50% powierzchni całkowitej powiatu zajmują lasy. Powiat Lubliniecki graniczy z 4 powiatami województwa śląskiego: kłobuckim, częstochowskim, myszkowskim i tarnogórskim oraz 3 należącymi do województwa opolskiego: strzeleckim, opolskim i oleskim. Powierzchnia powiatu wynosi 822 km^2, co stanowi około 11% całego obszaru województwa śląskiego i plasuje go na 5 miejscu pod względem wielkości.
W skład powiatu wchodzi 8 gmin – 1 miejska, 1 miejsko-wiejska, 6 wiejskich. Na terenie powiatu znajdują się 2 miasta oraz 96 miejscowości wiejskich.

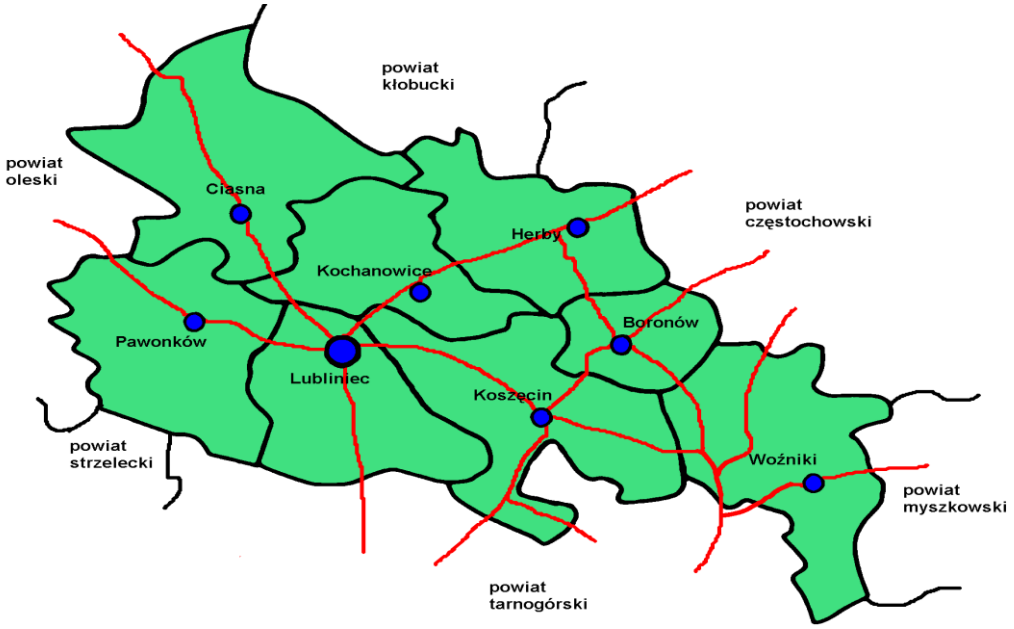

Powiat liczy około 80 tys. mieszkańców, z czego ponad 24 tys. stanowią mieszkańcy Lublińca.
Przyrost naturalny w roku 2002 w mieście osiągnął wartość ujemną - 45 (na 183 urodzeń, miało miejsce 239 zgonów).
Dane dotyczące ruchu naturalnego niezbyt dobrze rokują w strukturze demograficznej miasta. W ciągu najbliższych lat stan ten będzie skutkował starzeniem się społeczności lokalnej.

Liczba ludności w Lublińcu w roku 2002 według kategorii: wieku, płci.

Ludność według kategorii wieku (stan w roku 2002)	Liczba bezwzględna (N=24859)	%

Wiek przedprodukcyjny: 0-18lat Kobiety Mężczyźni	6.011 2.852 3.159	24,18% 11,47% 12,71%
Wiek produkcyjny: 19-60/65lat Kobiety Mężczyźni	15.624 7.611 8.013	62,85% 30,62% 32,23%
Wiek poprodukcyjny: 61/66lat i więcej Kobiety Mężczyźni	3.224 2.290 934	12,97% 9,21% 3,76%
Razem Kobiety Mężczyźni	24.859 12.753 12.106	100,00% 51,30% 48,70%

Łącznie II kategorie wiekowe tj. ludność przedprodukcyjna i produkcyjna stanowią około 87% ogółu populacji mieszkańców miasta. Patrząc z demograficznego punktu widzenia, można uznać, że jest to typ populacji regresywnej.

Zawarte w tabeli dane wskazują, że zbiorowość zamieszkująca Lubliniec jest starzejącą się populacją demograficzną, gdzie liczba ludności w okresie przedprodukcyjnym przewyższa liczbę mieszkańców w okresie poprodukcyjnym o 2787 osób.

Według prognozy ludności do 2030r. należy spodziewać się znacznego spadku liczby dzieci i młodzieży (0-18lat) przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, co znacznie nasili się za około 10 lat, a więc w końcowym okresie realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie w najbliższych latach wzrastać (co związane jest z wyżem demograficznym lat 80-tych), oznacza to wzrost podaży pracy i możliwy wzrost bezrobocia.

Struktura ludności według płci i wieku stanowi podstawę większości analiz demograficznych, determinuje ona bowiem w poważnym stopniu kształtowanie się przyszłych trendów. Wiedza demograficzna stanowi naturalną przesłankę do budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, ponieważ pozwala poznać jak kształtują się trendy ludnościowe określonej populacji. Podstawowa struktura demograficzna, jaką jest struktura ludności według płci i wieku ma decydujące znaczenie dla procesów planowania społecznego, przesadzając o skali i rodzaju potrzeb społecznych.
Z informacji Powiatowego Urzędu Pracy wynika, iż znaczna liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym nie posiada zatrudnienia i stałego źródła dochodu, dlatego szuka wsparcia w instytucjach pomocowych na terenie naszego miasta.

W odniesieniu do danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lublińcu dotyczących wieku, płci, wykształcenia – ilość osób bezrobotnych w roku 2002 wynosiła: 1351, w tym 700 kobiet (51,81%) i 651 mężczyzn (48,19%).

Liczba bezrobotnych w Lublińcu w roku 2002 według kategorii: płci, wieku, wykształcenia, stażu pracy

Wyszczególnienie		liczba bezrobotnych ogółem	%	Liczba bezrobotnych kobiet	%	liczba bezrobotnych mężczyzn	%
Wiek	18-24	433	32,0	231	33,0	202	31,0
	25-34	363	26,9	205	29,3	158	24,3
	35-44	299	22,1	159	22,7	140	21,5

	45-54	221	16,4	100	14,3	121	18,6
	55-59	27	2,0	5	0,7	22	3,4
	60-64	8	0,6	0	-	8	1,2
Wykształcenie	wyższe	66	4,9	46	6,6	20	3,1
	polic i średn zaw	310	22,9	190	27,1	120	18,4
	średn ogólnokszt	82	6,1	69	9,9	13	2,0
	zasadn zawod	409	30,3	191	27,3	218	33,5
	gimn i poniżej	484	35,8	204	29,1	280	43,0
Staż pracy ogółem	bez stażu	280	20,7	183	26,1	97	14,9
	do 1 roku	214	15,8	122	17,4	92	14,1
	1-5	262	19,4	100	14,3	162	24,9
	5-10	192	14,2	101	14,4	91	14,0
	10-20	232	17,2	120	17,2	112	17,2
	20-30	156	1,1	74	10,6	82	12,6
	30 i więcej	15	11,6	0	-	15	2,3

Największa ilość osób bezrobotnych to osoby młode od 18 do 34 roku życia –ogółem 796 (58,9%). Liczniejszą grupę stanowią kobiety – 436 (62,3%). Najliczniej reprezentowana jest grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjum i poniżej – 893 (66,1%).
Osoby z bardzo małym stażem pracy (do 1 roku) oraz te, które nigdy nie pozostawały w zatrudnieniu stanowią 36,57% ogółu zarejestrowanych (494 osoby).
Interesujące do przeanalizowania wydały się dane dotyczące gospodarstw domowych według liczby osób w gospodarstwach domowych (dane: Narodowy Spis Powszechny 2002r.).
W mieście Lublińcu ogółem funkcjonuje 8.380 gospodarstw domowych, w tym:

Jednoosobowe	1.955
Dwuosobowe	1.858
Trzyosobowe	1.879
Czteroosobowe	1.703
Pięcioosobowe	663
Sześcioosobowe	214
Siedmioosobowe i więcej	103

Jak wynika z zestawienia przeważają gospodarstwa z małą ilością osób: 1-3 (łącznie 5692 osoby), co stanowi 67,92% wszystkich gospodarstw domowych w Lublińcu.

Miasto Lubliniec nie posiada podziału na dzielnice. Umownie jednak ze względu na swój rozwój historyczny jest podzielone na:

- Centrum
- Wymyślacz
- Droniowiczki
- Podlesie
- Steblów
- Kopce
- Kokotek

W ramach tej przestrzeni (dzielnic, osiedli) istnieje sieć 120 ulic. One też są widownią codziennych dramatów ludzkich, wyborów i prób rozwiązań indywidualnych i społecznych problemów.
Zamieszczone powyżej informacje wyczerpały pierwszy, ogólny zbiór danych o mieszkańcach Lublińca, których problemy społeczne stały się przedmiotem diagnozy stanowiącej podstawę opracowania strategii.
Z analizy struktury i prognozy demograficznej wynika, iż mieszkańcy Lublińca stanowią populację starzejącą się, a zatem problemy związane z funkcjonowaniem w środowisku osób starszych stają się priorytetowe obok istniejących od lat problemów osób długotrwale bezrobotnych, czy niepełnosprawnych.
Potwierdzają to prezentowane w kolejnym rozdziale wnioski wynikające z „Diagnozy problemów społecznych w pomocy społecznej w Lublińcu w 2000 i 2002r.”.

3.
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POMOCY SPOŁECZNEJ W LUBLIŃCU W 2002 ROKU

1. Wstęp

„Diagnoza zjawisk i problemów społecznych w Lublińcu w 2002r." to próba zdiagnozowania zbiorowości, która z powodu najróżniejszych zdarzeń losowych zmuszona była zwrócić się o wsparcie ze środków społecznych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2002 roku.

Dzięki wcześniejszemu „zinwentaryzowaniu" problemów społecznych w skali miasta, a następnie opracowaniu diagnozy będącej jakby analizą lokalnych zjawisk i problemów możemy przygotować Gminną Strategię Integracji I Polityki Społecznej w zakresie Pomocy Społecznej.
W 2002 roku o wsparcie ze środków społecznych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zwróciły się 894 osoby. Podczas sporządzania diagnozy na wstępie dokonano charakterystyki tej zbiorowości pod względem:

- płci
- wieku
- stanu cywilnego i rodzinnego
- liczby osób w gospodarstwie domowym
- poziomu wykształcenia
- aktywności zawodowej i życiowej
- głównej przyczyny zwrócenia się do MOPS o wsparcie

po czym przeanalizowano występowanie wśród świadczeniobiorców MOPS dysfunkcji, które zgodnie z art.3 ustawy o pomocy społecznej (obowiązującej w 2002r.) uprawniały do świadczeń pomocy społecznej.

Indywidualne i społeczne dysfunkcje wnioskodawców MOPS w Lublińcu w 2002 roku:

Główna dysfunkcja klientów pomocy społecznej odnotowana w kartotece	**Zbiorowość ogółem (n=936) 100 %**	**Kobiety (n = 574) 61,3 %**	**Mężczyźni (n=362) 38,7 %**
BEZROBOCIE	42,9 %	43,5 %	41,5 %
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	33,3 %	24,4 %	47,7 %
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	11,0 %	15,9 %	3,3 %
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	6,0 %	6,8 %	4,8 %
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	5,7 %	9,0 %	0,0 %
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU SIĘ DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	0,7 %	0,0 %	2,0 %
BEZDOMNOŚĆ	0,3 %	0,2 %	0,7 %
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0,1 %	0,2 %	0,0 %
UBÓSTWO	0,0 %	0,0 %	0,0 %
ALKOHOLIZM, NARKOMANIA	0,0 %	0,0 %	0,0 %
SIEROCTWO	0,0 %	0,0 %	0,0 %
RAZEM	100 %	100,0 %	100,0 %

2. Występowanie i współwystępowanie zjawisk i problemów społecznych w pomocy społecznej.

W świetle danych zawartych w przedstawionej tabeli, spośród 11 dysfunkcji wśród podopiecznych MOPS występowało 9, z tego 3 dysfunkcje stanowiły łącznie 88,8%. Najczęściej spotykanym motywem ubiegania się o pomoc w MOPS były uciążliwości wynikające z bezrobocia. W całej objętej badaniami zbiorowości wskazało ten problem, jako przyczynę zgłoszenia się do ośrodka pomocy, ponad 43 % osób.
Problemy wynikające z niepełnosprawności własnej lub członka rodziny dotykały 36,5% ogółu klientów systemu pomocy, co stanowiło drugi pod względem częstości występowania, motyw starań o wsparcie w MOPS w Lublińcu. Tak wysoki procent osób niepełnosprawnych w całej zbiorowości podopiecznych MOPS wynika z faktu funkcjonowania na terenie Lublińca trzech domów pomocy społecznej, wśród mieszkańców których przeważają osoby niepełnosprawne.
W dalszej kolejności, ze względu na częstotliwość pojawiania się w dokumentacji klientów MOPS, znalazły się następujące przyczyny ubiegania się o pomoc: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, ubóstwo.
Sumując 1,7% osób zwracających się o pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa oraz 9,4% klientów z dysfunkcją bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego można stwierdzić, że aż 11,1% korzystających z pomocy w 2002r. dotykały problemy związane z funkcjonowaniem rodziny, stanowiąc ze względu na częstotliwość pojawienia trzecią przesłankę uprawniającą do wsparcia ze środków społecznych.
W przypadku dominującej przyczyny zwrócenia się po pomoc do MOPS - czyli problemów wynikających ze stanu pozostawania bez pracy tj. bezrobocia - to wystąpiła ona w różnym stopniu w grupie kobiet (48,7%) i mężczyzn (34,3%). Pozostałe przyczyny zwrócenia się o pomoc do MOPS są także zróżnicowane ze względu na to, czy klientem systemu pomocy społecznej jest mężczyzna, czy kobieta.

Najistotniejsza rozbieżność została stwierdzona w przypadku motywacji związanych z rodziną (ochrona macierzyństwa, oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza). Tego typu motywacja zwrócenia się o pomoc do MOPS wystąpiła w przypadku 16,9% zbiorowości kobiet, podczas gdy wśród mężczyzn - co z kilku oczywistych i obiektywnych względów jest normalne - 2,5%.
W przypadku przyczyn związanych z niepełnosprawnością dominującą grupę stanowią mężczyźni. Wśród mężczyzn korzystających z pomocy MOPS w 2002r. 50% to osoby niepełnosprawne.
W przypadku porównań pozostałych motywacji obojga płci jako podstawy ubiegania się o wsparcie z MOPS nie stwierdzono już takich dysproporcji, jak w przypadku głównej i wymienionych powyżej motywacji wystąpienia o pomoc służb społecznych.

Z danych MOPS w 2002r. wynika, że spośród 11 dysfunkcji, określonych w art. 3 pkt.1-11 obowiązującej wtedy ustawy o pomocy społecznej jako główne przyczyny zwrócenia się o wsparcie ze środków społecznych wśród świadczeniobiorców wystąpiło 9 przesłanek.
W części przypadków oprócz głównej dysfunkcji w poszczególnych środowiskach występowały także dysfunkcje towarzyszące. Ich ilość (zarówno głównych jak i współwystępujących) przedstawia poniższa tabela.

Zbiorowość świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu w 2002 roku ze względu na ilość występujących dysfunkcji u każdego z nich.

Ilość występujących dysfunkcji	Ilość środowisk	%

w zbiorowości klientów MOPS w Lublińcu	**(N=894)**	
1 dysfunkcja	307	34,3%
2 dysfunkcje	360	40,3%
3 dysfunkcje	212	23,7%
4 dysfunkcje	15	1,7%
RAZEM	894	100,00%

Z powyższego zestawienia wynika, że w prawie 2/3 przypadków 65,7% w rodzinach świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu występowała więcej niż jedna wymieniona dysfunkcja. Najczęściej zanotowano współwystępowanie dwóch dysfunkcji - w 40,3% przypadków, a 3 dysfunkcji w 23,7% przypadków.
Jak wspomniano wcześniej klienci, których dotyczyło występowanie tylko jednej, głównej dysfunkcji stanowili prawie 34,5%.
Występowanie poszczególnych dysfunkcji bądź jako główna lub jako dysfunkcja, która stwierdzona została w rodzinie (bez względu na traktowanie jej jako główna lub towarzysząca) w MOPS w Lublińcu w 2002r. przedstawia poniższa tabela.

Występowanie dysfunkcji głównych w rodzinie oraz dysfunkcji głównych wraz z towarzyszącymi w rodzinie wśród świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu w 2002 roku

Dysfunkcja	Dysfunkcja główna		Wszystkie dysfunkcje występujące faktycznie	
	Liczba środowisk	%	Liczba środowisk	%
Alkoholizm	11	1,2	43	4,8
Bezrobocie	383	42,9	431	48,2
Bezradność w spr. opiekuńczo-wych i prowadzeniu gosp. Domowego	84	9,4	441	49,4
Długotrwała choroba	38	4,3	222	24,9
Niepełnosprawność	326	36,5	391	43,8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	1,7	21	2,4
Sieroctwo	0	0,0	1	0,1
Ubóstwo	18	2,0	230	25,8
Trudności w przystosow. do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	0,8	8	0,9
Bezdomność	12	1,2	12	1,2
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	0	0,0
Narkomania	0	0,0	0	0,0
RAZEM	894	100,00	-	-

Porównanie występowania poszczególnych przyczyn udzielenia pomocy jako głównych i jako towarzyszących pozwala na sformułowanie wniosków :

1) Stwierdzono ponad pięciokrotnie częściej współwystępowanie problemów związanych z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego niż to miało miejsce przy omawianiu dysfunkcji głównej. Bezradność pojawiła się jako okoliczność występująca w rodzinach świadczeniobiorców MOPS w 49,4% przypadków (jako dysfunkcja główna dotyczyła 9,4% osób). Główną dysfunkcją, której towarzyszyła bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego było bezrobocie występujące wśród 51,7% środowisk.
2) Problemy ze złym stanem zdrowia podopiecznych MOPS występują zdecydowanie częściej jako przesłanki współistniejące niż to ma miejsce przy omawianiu dysfunkcji głównych. Długotrwała choroba pojawiła się jako okoliczność występująca w rodzinach

świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu w 2002r. w 24,9% przypadków (jako dysfunkcja główna 4,3%), a więc sześć razy częściej występowała jako dysfunkcja współistniejąca. Natomiast występowanie niepełnosprawności jako dysfunkcji współtowarzyszącej miało miejsce w 43,8%. Większość osób korzystających z pomocy MOPS w Lublińcu w 2002r. w związku z występowaniem tej przesłanki to mieszkańcy domów pomocy społecznej i w takich przypadkach określana jest ona jako główna przyczyna udzielenia pomocy (36,5%).

3) Ubóstwo jako przyczyna wystąpienia o pomoc ze środków społecznych wśród wnioskodawców MOPS w Lublińcu występowała jako dysfunkcja główna w 2% przypadków. Niewielki procent wynika z faktu, iż zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do świadczeń uprawnione są osoby i rodziny spełniające określone kryterium dochodowe, a więc w uprawnionej zbiorowości klientów znajdują się zarówno osoby nie posiadające żadnego dochodu jak również posiadające dochody do wysokości ustawowego kryterium dochodowego. Osoby te częściej zgłaszały inne problemy jako dominujące w rodzinie, a zatem 230 przypadków wystąpienia ubóstwa w omawianych środowiskach stanowiło dysfunkcję towarzyszącą a nie główną.
4) Alkoholizm to dysfunkcja, która w niewielkim zakresie, bo jedynie w grupie 1,2% ogółu świadczeniobiorców występuje jako dysfunkcja główna. Wzrasta zdecydowanie liczba środowisk, w których stanowi ona przyczynę towarzyszącą – do 4,8%. W przypadku alkoholizmu główną przesłanką i to aż w 100% środowisk jest występowanie bezrobocia.

Diagnoza problemów i zdarzeń losowych, z których mieszkańcy Lublińca zwracali się o wsparcie ze środków społecznych do Ośrodka Pomocy Społecznej przeprowadzona została dwukrotnie – w 2000 i 2002r.

Analizując dane dotyczące świadczeniobiorców MOPS w 2000 i w 2002 roku nasuwają się następujące spostrzeżenia:

1) Znaczącym wydaje się obniżenie wieku osób zwracających się o wsparcie ze środków społecznych do MOPS. Porównując najliczniejszą grupę bezrobotnych świadczeniobiorców MOPS ze względu na wiek – w 2000 roku były to osoby w wieku 30 – 40 lat, natomiast w 2002 roku – 20 – 30 lat.
2) Obniżenie wieku osób zwracających się o pomoc ze środków społecznych MOPS nastąpiło również w przypadku osób niepełnosprawnych. W 2000 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne urodzone w latach 1950-1959, a w dwa lata później młodsze – urodzone w latach 1970-1979.
3) W 2002 roku znacząco w stosunku do roku 2000 zwiększyła się grupa samotnych mężczyzn korzystających ze wsparcia MOPS. W 2000 roku grupa ta stanowiła 50% ogólnej zbiorowości mężczyzn, w 2002 roku wzrasta do 75%.
4) Z analizy poziomu wykształcenia świadczeniobiorców pomocy społecznej w Lublińcu, w latach sporządzania diagnozy wynika, że znacznie wzrósł procent osób posiadających zasadnicze zawodowe wykształcenie z 38,5% do 46,2%, przy jednoczesnym obniżeniu się liczby osób korzystających ze wsparcia MOPS z wykształceniem podstawowym z 32,1% do 27,2%.
5) W przypadku osób kwalifikujących się do udzielania pomocy ze środków MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w roku 2002 wzrósł znacząco procent osób z wykształceniem średnim w stosunku do roku 2000 do 32,1% , podczas gdy w roku 2000 wynosił 21,4%.
6) W zbiorowości rentobiorców uległa znacznemu zwiększeniu grupa osób zakwalifikowanych do udzielania pomocy z powodu długotrwałej choroby (z 16% w 2000 roku do 31,6% w 2002 roku).
7) W przypadku kobiet kwalifikujących się do wsparcia ze środków MOPS z powodu ochrony macierzyństwa w roku 2002 nastąpił spadek osób korzystających z tej formy pomocy (z 5,7% w 2000 roku do 1,7% w 2002 roku).

Uzyskane dane o społeczno-demograficznych cechach świadczeniobiorców z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w 2002r. umożliwiły przygotowanie mapy dysfunkcji społecznych, przedstawiającej przestrzenną dystrybucję miejsc zamieszkania świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu w 2002 roku.

Studia dokumentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dostarczyły danych do określenia obrazu występowania w mieście różnego rodzaju dysfunkcji indywidualnych i problemów społecznych. Na obraz ten składa się: charakterystyka dysfunkcji indywidualnych i problemów społecznych, ich rozmiary, określenie cech demograficznych i społecznych i dotkniętych nimi mieszkańców miasta oraz przestrzenna dystrybucja miejsc zamieszkania świadczeniobiorców pomocy społecznej, doświadczających, tych zjawisk i problemów.

Wszystkie powyżej wymienione dane o dysfunkcjach i problemach społecznych zostały poddane obliczeniom statystycznym oraz przeniesione na plan miasta tak, aby uzyskać obraz ich przestrzennej dystrybucji w poszczególnych rejonach i ulicach. Analiza mapy przestrzennej dystrybucji tych zjawisk i problemów umożliwiła zebranie interesujących obserwacji co do zagrożenia obszarów wymienionymi kwestiami społecznymi.

Analiza danych zawartych w mapie dowodzi, że nie da się wskazać rozległych rejonów miasta, których mieszkańcy nie są objęci wsparciem ze środków społecznych.
Do obszarów o najniższej koncentracji miejsc zamieszkania klientów zaliczono:

- tereny zabudowy jednorodzinnej w rejonie Droniowiczek,
- wewnętrzną przestrzeń wyznaczoną przez ulice: Zwycięstwa, Oleską, Witosa, Cegielnianą i Częstochowską.

W rejonach tych stwierdzono występowanie pojedynczych miejsc koncentracji jednej lub co najwyżej kilku dysfunkcji indywidualnych lub problemów społecznych.
Najczęściej świadczenia z MOPS w 2002r. przyznawano mieszkańcom w/w terenów ze względu na wystąpienie tam takich dysfunkcji jak: bezrobocie, długotrwała choroba czy niepełnosprawność.

Obszarem o średnim poziomie występowania dysfunkcji indywidualnych lub problemów społecznych w 2002r. były:

- dzielnica Steblów
- teren pomiędzy ul.Grunwaldzką (część dawnych budynków zakładowych WSN) do ul.P.Stalmacha,
- wewnętrzna przestrzeń wyznaczona przez ulice: Cebulskiego, Zwycięstwa i Wyszyńskiego – zamknięta od strony północnej trakcją kolejową.

W obszarach tych dominują przede wszystkim miejsca zamieszkania osób doznających skutków takich zjawisk jak: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy rodzin niepełnych i wielodzietnych, długotrwała choroba, problemy życiowe ludzi starszych .

Szczególnymi miejscami skupienia zjawisk i problemów społecznych w Lublińcu jest teren śródmieścia obejmujący:

- osiedle Tysiąclecia z ulicami: ZHP, Wojska Polskiego, Oświęcimska,
- ul. Ogrodowa
- teren lublinieckiego rynku, a więc Plac Karola Mańki wraz z odchodzącymi od niego ulicami ograniczony ulicami: Mickiewicza, Piłsudskiego i Damrota.

Obszary te to miejsca zamieszkania osób doświadczających przede wszystkim problemów wiążących się z : bezrobociem oraz dolegliwościami długotrwałych chorób, alkoholizmem, potrzebą ochrony macierzyństwa i problemami życiowymi rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Z zestawienia wszystkich 120 ulic w Lublińcu w 2002r. wynika, że aż 43% wszystkich świadczeniobiorców MOPS w 2002r. zamieszkiwało na 11 ulicach. Ulice te stanowiły 9,2% wszystkich ulic miasta.

3. Dyrektywy i kierunki pracy nad Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lublińcu na lata 2004-2015.

Opracowana diagnoza problemów społecznych Lublińca opisująca wycinek problematyki społecznej nie obejmuje innych sfer życia społecznego- powinna zatem być potraktowana jako jeden z elementów uruchomionego procesu badawczego, mieć charakter dokumentu otwartego, stale wzbogacanego i uzupełnianego wynikami monitoringu wszystkich zjawisk społecznych rodzących potrzeby społeczne.

Z przedstawionego opracowania wynika, iż w sferze przeciwdziałania zjawiskom i problemom dezorganizacji społecznej na terenie Lublińca za priorytety uznać należy:

- ⇒ Przeciwdziałanie skutkom bezrobocia,
- ⇒ Stworzenie systemu wsparcia dla rodzin,
- ⇒ System wsparcia dla osób starszych,
- ⇒ Pomoc osobom niepełnosprawnym

I właśnie one wyznaczają kierunki działań w „Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych.

❖ <u>Przeciwdziałanie skutkom bezrobocia</u>

Bezrobocie stanowi kluczowy problem wśród świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu. Strukturalny, ale też długotrwały jego charakter sprawia, że środowisko osób bezrobotnych winno być wyjątkowo starannie i interdyscyplinarnie zdiagnozowane. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa w rodzinie stanowiąc doskonałą pożywkę dla różnorodnych zjawisk patologicznych w postaci alkoholizmu, przemocy w rodzinie, chorób w tym psychicznych, rozpadu rodzin, utraty mieszkania, przestępczości. Problem ten w celu skutecznego rozwiązania wymaga wnikliwego rozpoznania własnych zasobów, choć nie bez znaczenia jest kreowana w skali państwa i regionu polityka w tym zakresie. Warta też jest przypomnienia w tej sferze konstytucyjna zasada pomocniczości.

Przeciwdziałanie poprzez:

1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom nie podlegającym wykluczeniu społecznemu.
2) tworzenie bazy dla tzw. zatrudnienia socjalnego (w oparciu o projekt ustawy o zatrudnieniu socjalnym) oferowanego:
   (a) osobom uzależnionym od alkoholu (po zakończeniu psychoterapii w zakładzie lecznictwa odwykowego),
   (b) chorym psychicznie (zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego),
   (c) osobom zwalnianym z zakładu karnego, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu.

❖ <u>System wsparcia dla rodzin</u>

Analiza problemów wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej funkcjonujących w środowiskach rodzinnych wskazuje na konieczność podjęcia skoordynowanych działań i tworzenie systemu wsparcia dla rodzin w celu przeciwdziałania dalszej degradacji społecznej, a co za tym idzie wzrostem ilości rodzin i środowisk dysfunkcyjnych.

Istnieje konieczność podjęcia wielokierunkowej pracy socjalnej z rodziną poprzez wdrażanie różnorodnych działań profilaktyczno-edukacyjno-prewencyjnych oraz udzielanie wszechstronnego wsparcia. Dotychczas działający system wspierania rodziny wymaga większego skupienia, koordynacji, współpracy różnych podmiotów zajmujących się rodziną (placówki oświatowo-wychowawcze, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, policja, sądy rodzinne) w zakresie:

1) wypracowania czytelnych, spójnych procedur postępowania (utworzenie tzw.zespołu interdyscyplinarnego działającego na rzecz dzieci krzywdzonych i ich rodzin),
2) rozwoju systemu opieki środowiskowej poprzez rozwijanie działalności świetlicy socjoterapeutycznej, utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla rodziców w oparciu o Punkt Konsultacyjny przy MOPS,
3) stworzenie na terenie gminy hostelu dla ofiar przemocy domowej.

- **System wsparcia dla osób starszych (samotnych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych).**

Analiza zbiorowości mieszkańców miasta pod względem wieku wskazuje na wysoki udział w tej zbiorowości osób starszych i samotnych, niezaradnych życiowo (w przewadze mężczyzn) co stwarza konieczność zainteresowania w sposób szczególny tą grupą świadczeniobiorców.
Dla zapewnienia opieki tej grupie mieszkańców, umożliwiając im jednocześnie jak najdłuższe pozostawanie w ich naturalnym środowisku (miejsce zamieszkania) wydaje się konieczne rozwijanie systemu usług opiekuńczych i specjalistycznych usług we współpracy z organizacjami pozarządowymi (Caritas, Ośrodek Opieki Paliatywnej), a także rozszerzenie oferty w zakresie dziennych placówek - ośrodków wsparcia takich jak dzienne domy pobytu realizujące programy terapeutyczno-opiekuńcze, rehabilitację, treningi podstawowych umiejętności życiowych aktywizując w ten sposób seniorów, osoby samotne w zakresie umysłowym i fizycznym oraz zabezpieczające ich podstawowe potrzeby życiowe (korzystanie z wyżywienia).

- **Pomoc osobom niepełnosprawnym**

Osoby niepełnosprawne zarówno fizycznie oraz osoby upośledzone i chore psychicznie stanowią wzrastającą z roku na rok grupę świadczeniobiorców MOPS w Lublińcu.
Istnieje potrzeba przygotowania programu pomocy osobom niepełnosprawnym mającego na celu inspirowanie działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, a także promowanie kompleksowych rozwiązań zmierzających do umożliwienia osobom niepełnosprawnym udziału w codziennym życiu, rehabilitacji, pracy.
Jednym z najważniejszych problemów osób niepełnosprawnych jest zatrudnienie, dzięki któremu mogą nie tylko funkcjonować w społeczeństwie, ale przede wszystkim zapewnić sobie środki utrzymania zabezpieczające podstawowe potrzeby socjalno-bytowe.

- **Tworzenie systemu doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji kadry pomocy społecznej.**

Wyróżnikiem pomocy społecznej - w porównaniu z innymi formami zabezpieczenia społecznego (jak np. renty, alimenty, zasiłki pielęgnacyjne) - jest uznaniowość przyznawanych świadczeń, która umożliwia dostosowanie formy i zakresu pomocy do potrzeb konkretnego podopiecznego.
W takiej instytucji jak pomoc społeczna, która nie może z góry normatywnie określić wszystkich swoich działań, gdzie charakter i formy pomocy udzielanej zależą od dokładnego i indywidualnego rozeznania każdego przypadku niezbędne jest posiadanie kompetentnego zespołu ludzi, którzy poza

dobrym merytorycznym przygotowaniem do pełnienia roli pracowników socjalnych posiadają odpowiednie cechy osobowościowe, gotowi są do wykonywania innych obowiązków niż sztywno określone w przydziale czynności, czy pełnej dyspozycyjności w przypadku sytuacji nadzwyczajnych.
Wskazanym wobec powyższego jest wypracowanie systemu podnoszenia kwalifikacji kadry pomocy społecznej, podjęcie działań umożliwiających zdobywanie specjalizacji zawodowej w zawodzie " pracownik socjalny" I i II stopnia i uczestnictwo w kursach, szkoleniach.

- **Tworzenie zaplecza lokalowego i organizacyjnego umożliwiającego realizację wyżej opisanych działań.**

Obecna lokalizacja Ośrodka Pomocy Społecznej, w znacznej odległości od centrum miasta stanowi znaczne utrudnienie w kontaktach z pracownikami socjalnymi - szczególnie dla osób starszych, niepełnosprawnych. Niezbędnym wydaje się usytuowanie Ośrodka w centrum miasta z uwzględnieniem:

- zwiększenia ilości pomieszczeń biurowych dla pracowników socjalnych,
- pokoju do indywidualnych rozmów z podopiecznym zapewniający intymność i dyskrecję,
- umiejscowienia Punktu Konsultacyjnego (obecnie funkcjonującego w wynajmowanych pomieszczeniach) na terenie OPS,
- zlokalizowania na terenie OPS tzw." pogotowia mieszkaniowego" dla ofiar przemocy domowej.

4.

PRZESŁANKI DLA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU NA LATA 2004-2015

1. Przesłanki wynikające ze strategii rozwoju województwa śląskiego i strategii rozwoju miasta Lublińca na lata 2001-2015

Istotne przesłanki dla tworzenia „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2015" znajdują się w „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015" przyjętej przez Sejmik Samorządu Śląskiego 25 września 2000 roku. Wyprowadzono je z jednego z dwóch celów generalnych strategii określonego jako „*Rozwój cywilizacyjny regionu. Tworzenie nowych miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców".* Z celów generalnych wynikają priorytety rozwoju województwa śląskiego, których integralnym elementem jest ten oznaczony symbolem „B", a zatytułowany *„Umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców".* Ze względu na ważność dyrektyw wojewódzkich dla tworzonej strategii rozwiązywania problemów społecznych w pomocy społecznej w Lublińcu, poniżej przytoczono treść priorytetu strategicznego „B".

UMACNIANIE SOLIDARNOŚCI I WIĘZI MIĘDZYLUDZKICH, POPRAWA STANU ZDROWIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO I PUBLICZNEGO MIESZKAŃCÓW (B)

Rozwój gospodarczy regionu musi być ściśle powiązany z polepszeniem jakości życia mieszkańców. Przyjazne warunki życia oznaczają powszechny i dobry dostęp mieszkańców do:

opieki zdrowotnej, systemu pomocy społecznej, mieszkań, instytucji kultury, sportu i rekreacji oraz zapewnienie bezpieczeństwa zarówno socjalnego jak i publicznego.

Wspieranie grup osób zagrożonych marginalizacją i patologią społeczną jak np. długotrwale bezrobotni, ludzie starsi i bezdomni, czy opuszczający zakłady penitencjarne pozwoli na ograniczenie tych niekorzystnych zjawisk. Dlatego też należy wspierać zarówno działania instytucjonalne jak i inicjatywy mieszkańców w organizacji pomocy społecznej. Realizacja tych działań pozwoli na wyrównywanie szans rozwoju zawodowego oraz awansu materialnego środowisk oraz grup zmarginalizowanych lub zagrożonych marginalizacją. Działania te będą miały wpływ na umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich oraz przyczynią się do kształtowania postaw prorodzinnych i prospołecznych.

Do polepszenia jakości życia w regionie przyczyni się tworzenie warunków do powstawania w regionie ośrodków specjalistycznych o europejskim standardzie, podwyższenie standardu ośrodków lecznictwa specjalistycznego - w szczególności kardiologicznego, onkologicznego, nerkozastępczego, lecznictwa uzdrowiskowego i rehabilitacyjnego oraz ratownictwa medycznego.

Niezbędne jest również podjęcie działań mających na celu poprawę warunków mieszkaniowych. Rewitalizacja centrów miast, tworzenie nowych dzielnic mieszkaniowych na terenach niezdegradowanych ekologicznie dostępnych dla wszystkich grup społecznych doprowadzi do wzrostu ilości i jakości mieszkań na terenie województwa.

Dla mieszkańców regionu bardzo ważne jest poczucie bezpieczeństwa i ładu publicznego, które z jednej strony wpływa na kształtowanie zachowań społecznych, a z drugiej poprawia wizerunek naszego regionu na zewnątrz. Problematyka bezpieczeństwa publicznego jest przez mieszkańców regionu stawiana na jednym z pierwszych miejsc w hierarchii potrzeb. Zadanie to powinno być w zasadniczej warstwie realizowane przez administrację rządową, dysponującą instytucjami, finansami i strukturą organizacyjną niezbędną do realizacji tego celu. Kształtując rozwój regionalny należy jednak uwzględnić możliwości wspierania tego procesu.
Jednym z zadań, które powinno być realizowane w tym zakresie jest wspieranie inicjatyw samorządowych i społeczności lokalnych w celu zapobiegania przestępczości szczególnie wśród nieletnich. Istotną sprawą będzie również wspomaganie rozwoju instytucji obywatelskich współpracujących w tym obszarze z wyspecjalizowanymi instytucjami powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze (C_1)

CEL STRATEGICZNY

Zróżnicowanie i poprawa oferty oraz stworzenie warunków dla rozwoju sportu i rekreacji (C_2)

CEL STRATEGICZNY

Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej (C_3)

Rozwojowi gospodarczemu regionu powinna towarzyszyć dbałość o zapewnienie mieszkańcom regionu bezpieczeństwa socjalnego oraz przeciwdziałanie społecznej marginalizacji osób zagrożonych utratą pracy w wyniku przemian gospodarczych.

Kierunki działań:

B.C$_3$K$_1$ monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji i patologii społecznych,

B.C$_3$K$_2$ stworzenie sieci współpracy instytucji pomocy społecznej,

B.C$_3$K$_3$ tworzenie warunków dla rozwoju samoorganizacji świadczenia pomocy społecznej,

B.C$_3$K$_4$ zmiana formy i efektywności świadczenia pomocy społecznej,

B.C$_3$K$_5$ podejmowanie i wspieranie działań wywołujących i wspierających rozwój usług opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

CEL STRATEGICZNY

Zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych (C$_4$)

CEL STRATEGICZNY

Poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu (C$_5$)

CEL STRATEGICZNY

Poprawa warunków mieszkaniowych (C$_6$)

CEL STRATEGICZNY

Wzmocnienie trwałości rodziny, wspieranie jej rozwoju, wyrównywanie szans różnych typów rodzin, a także aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na rzecz wzmacniania rodzin (C $_7$)

Zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny. System wartości, które tworzy rodzina jest niezbędnym czynnikiem wpływającym na polepszanie więzi międzyludzkich i solidarności społecznej, co zwiększy możliwości rozwojowe społeczeństwa regionu.

Kierunki działań:

B.C$_7$K$_1$ monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w regionie,

B.C$_7$K$_2$ wypracowanie metod aktywizacji społeczności lokalnych służących wzmacnianiu rodziny,

B.C$_7$K$_3$ opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających niekorzystnym

zjawiskom w rodzinach,

B.C$_7$K$_4$ wspieranie poradnictwa rodzinnego,

B.C$_7$K$_5$ wspieranie zastępczych rodzinnych form opieki nad dzieckiem,

B.C$_7$K$_6$ inicjowanie tworzenia szkół dla rodziców.

OBSZARY POLITYKI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

„Wizja rozwoju Województwa Śląskiego oraz wynikająca z niej polityka rozwoju wymaga także nowego ukształtowania przestrzeni. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałą podział województwa na cztery obszary polityki rozwoju.
Z tego względu organizacja procesów rozwojowych w perspektywie krajowej i europejskiej powinna być prowadzona w nowym kształcie przestrzennym obejmującym:

I **Północny** obszar polityki rozwoju, z centrum w Częstochowie - jego rozwój zwiększy atrakcyjność obszaru sąsiedzkiego. Funkcje edukacyjne, kulturowe i usługowe Częstochowy zostaną rozwinięte dla wzmocnienia rozwoju przedsiębiorczości, w tym rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, obsługi światowego centrum pielgrzymkowego Jasnej Góry oraz poprawy jakości życia na otaczających Częstochowę obszarach wiejskich.

II **Środkowy** obszar polityki rozwoju - jego główną składową będzie Aglomeracja Górnośląska z takimi miastami jak: Katowice, Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze. Będzie to obszar o zrównoważonym wyskalowaniu funkcji rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego, zrestrukturyzowanej gospodarce z dużą koncentracją sfery usług zapewniających wysoką pozycję konkurencyjną regionu w skali globalnej oraz o dobrze rozwiniętych związkach z waloryzowanym otoczeniem miejskim i wiejskim. Będzie to obszar o dobrze funkcjonującym wewnętrznym systemie transportowym i dostępny poprzez różne formy transportu z ośrodków metropolitalnych Europy i świata oraz ośrodków rozwoju cywilizacyjnego kraju. Dobrze rozwinięte funkcje metropolitalne zapewnią wysoką pozycję konkurencyjną w skali kraju i wysoką atrakcyjność dla inwestorów zewnętrznych. W otoczeniu zespołu metropolitalnego zachowane zostaną walory przestrzenne o naturalnym krajobrazie, w tym wielkie kompozycje lublinieckie, kozielsko-jaworznickie, jurajskie. Będzie on przyjaznym środowiskiem zamieszkania i pracy dla ponad 3 milionów ludzi.

III **Zachodni** obszar polityki rozwoju regionalnego z ośrodkiem w Rybniku będzie obszarem o zróżnicowanej strukturze gospodarczej z ograniczonym wydobyciem węgla kamiennego, dobrze rozwiniętej sieci małych i średnich przedsiębiorstw o profilu usługowym i wytwórczym. Poprzez budowę autostrady A1 i towarzyszącej jej sieci dróg uzyska nowy impuls do współpracy z regionami południowych sąsiadów. Nowego znaczenia nabiorą w nim aktywności gospodarcze związane z zagospodarowaniem doliny Odry oraz Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich.

IV **Południowy** obszar polityki rozwoju – jego centrum będzie Bielsko-Biała, z miastami: Cieszyn, Żywiec, Czechowice – Dziedzice, Skoczów, Ustroń, Szczyrk i Wisła – powiązany

jest międzyregionalną i regionalną siecią dróg. Dzięki swojej „żywotności” i rozwiniętej przedsiębiorczości, przez poprawę dostępności komunikacyjnej stanie się ośrodkiem ekologicznie bezpiecznego przemysłu, edukacji i konkurencyjnym centrum turystyki i rekreacji w obszarze Polski południowej, z dobrze chronionym krajobrazem i rozwiniętą siecią usług. Dodatkowym walorem obszaru jest jego położenie na styku granic trzech państw: Polski, Czech i Słowacji.

Poprzez realizację budowy sieci autostrad, dróg ekspresowych oraz zmodernizowanych sieci kolejowych region zostanie wewnętrznie zintegrowany oraz otwarty na sąsiadów szczególnie w części południowej. Obszar ten poprzez integrację Aglomeracji Górnośląskiej, Częstochowy, Bielska-Białej i Rybnika ma szansę być zalążkiem europolu dyskontującego swoje korzystne położenie u wylotu Bramy Morawskiej i będzie promieniował swoją „żywotnością” na krajowe i zagraniczne ośrodki rozwoju regionalnego i cywilizacyjnego.

Podział Województwa Śląskiego na cztery obszary polityki rozwoju - organizacja procesów rozwojowych w perspektywie krajowej i europejskiej

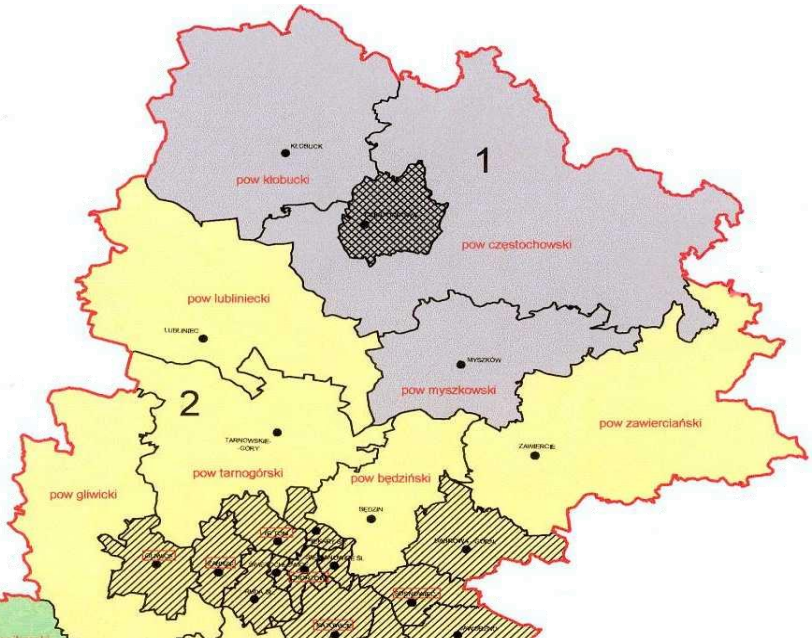

1 – Obszar północny polityki rozwoju Województwa Śląskiego
2 – Obszar środkowy polityki rozwoju Województwa Śląskiego
3– Obszar zachodni polityki rozwoju Województwa Śląskiego
4– Obszar południowy polityki rozwoju Województwa Śląskiego

2. **Przesłanki wynikające z Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lublinieckim na lata 2004 – 2015:**

PRIORYTET STRATEGICZNY

I.

MONITORING ZJAWISK I PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH MIESZKAŃCÓW POWIATU LUBLINIECKIEGO FUNKCJONUJĄCYCH W SFERZE POMOCY SPOŁECZNEJ.

CEL STRATEGICZNY:

Bank danych o problemach i zjawiskach społecznych dotyczących mieszkańców Powiatu Lublinieckiego korzystających z systemu pomocy społecznej (C_1)

Kierunki działań :

$I.C_1K_1$ Monitoring sytuacji mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin korzystających z pomocy społecznej, a pozostających bez zatrudnienia.

$I.C_1K_2$ Monitoring sytuacji korzystających z pomocy społecznej niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin.

$I.C_1K_3$ Monitoring sytuacji rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Lublinieckim.

$I.C_1K_4$ Monitoring sytuacji mieszkańców Powiatu Lublinieckiego korzystających z pomocy społecznej, a będących w podeszłym wieku.

$I.C_1K_5$ Monitoring sytuacji usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

$I.C_1K_6$ Monitoring sytuacji innych osób i grup występujących o wsparcie do instytucji pomocy społecznej w Powiecie Lublinieckim.

$I.C_1K_7$ Mapa zjawisk i problemów społecznych dotykających mieszkańców Powiatu Lublinieckiego-beneficjentów pomocy społecznej

Działania profilaktyczne (C_2)

Kierunki działań :

$I.C_2K_1$ Program działań profilaktycznych zapobiegający marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin korzystających z pomocy społecznej, a pozostających bez zatrudnienia.

$I.C_2K_2$ Program działań profilaktycznych zapobiegający marginalizacji i wykluczeniu społecznemu korzystających z pomocy społecznej niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin.

$I.C_2K_3$ Program działań profilaktycznych zapobiegający dezintegracji systemów rodzinnych.

$I.C_2K_4$ Program działań profilaktycznych zapobiegający marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Powiatu Lublinieckiego korzystających z pomocy społecznej, a będących w podeszłym wieku.

$I.C_2K_5$ Program działań profilaktycznych zapobiegający marginalizacji i wykluczeniu społecznemu usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

$I.C_2K_6$ Program działań profilaktycznych zapobiegający marginalizacji i wykluczeniu społecznemu innych osób i grup występujących o wsparcie do instytucji pomocy społecznej.

PRIORYTET STRATEGICZNY II.

SYSTEM WSPARCIA DLA MIESZKAŃCÓW POWIATU LUBLINIECKIEGO I ICH RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ, A POZOSTAJĄCYCH BEZ ZATRUDNIENIA.

CEL STRATEGICZNY:

Pomoc dla instytucji pomocy społecznej funkcjonujących w poszczególnych gminach Powiatu Lublinieckiego w zakresie organizowania wsparcia dla mieszkańców gmin korzystających z systemu pomocy społecznej, a pozostających bez zatrudnienia (C_1)

Kierunki działań :

$II.C_1K_1$ Bank danych o specjalistach gotowych do prowadzenia zajęć edukacyjnych w poszczególnych gminach Powiatu Lublinieckiego ze zorganizowanymi grupami osób korzystających z pomocy społecznej, a pozostających bez zatrudnienia.

II.C_1K_2 Szkolenie liderów grup wsparcia funkcjonujących w poszczególnych gminach Powiatu Lublinieckiego tworzonych przez osoby korzystające z pomocy społecznej, a pozostające bez zatrudnienia.

Pomoc mieszkańcom Powiatu Lublinieckiego i ich rodzinom korzystającym z pomocy społecznej, a pozostającym bez zatrudnienia w samoorganizowaniu się i inicjowaniu działań mających na celu radzenie sobie w sytuacji trudnej (C_2)

Kierunki działań :

II.C_2K_1 Punkt konsultacyjny przy powiatowej poradni rodzinnej dla mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin korzystających z pomocy społecznej, a pozostających bez zatrudnienia, oferujący poradnictwo psychologiczne i prawne.

II.C_2K_2 Sekcja usług specjalistycznych przy powiatowej poradni rodzinnej dla mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin korzystających z pomocy społecznej, a pozostających bez zatrudnienia, oferująca terapię psychologiczną

II.C_2K_3 System wymiany informacji o mieszkańcach Powiatu Lublinieckiego korzystających z pomocy społecznej poszukujących zatrudnienia oraz ofertach pracy nieetatowej.

PRIORYTET STRATEGICZNY III.

SYSTEM WSPARCIA DLA KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW POWIATU LUBLINIECKIEGO I ICH RODZIN.

CEL STRATEGICZNY:

Podniesienie poziomu funkcjonowania korzystających z pomocy społecznej niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin w zakresie realizacji potrzeb podstawowych oraz wyższego rzędu (C_1)

Kierunki działań :

III.C_1K_1 System wczesnej interwencji w zakresie usprawniania osób niepełnosprawnych.

III.C_1K_2 Powszechny dostęp osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i pomocniczego.

III.C_1K_3 System informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych.

III.C_1K_4 Sekcja usług specjalistycznych przy powiatowej poradni rodzinnej oferująca terapię psychologiczną korzystającym z pomocy społecznej niepełnosprawnym mieszkańcom Powiatu Lublinieckiego i ich rodzinom.

III.C_1K_5 System ostrzegania o barierach architektonicznych i ich likwidacja.

III.C_1K_6 Zakład aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych –mieszkańców Powiatu Lublinieckiego.

III.C_1K_7 System transportu osób niepełnosprawnych dla gmin: Wodniki, Koszęcin, Boronów, Herby.

III.C_1K_8 System transportu osób niepełnosprawnych dla gmin: Ciasna, Pawonków, Kochanowice, Lubliniec.

III.C_1K_9 System inkluzji osób niepełnosprawnych do życia społeczno-kulturalnego.

Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec korzystających z pomocy społecznej niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Lublinieckiego i ich rodzin, sprzyjających realizacji praw osób dotkniętych niepełnosprawnością (C_2)

Kierunki działań :

III.C_2K_1 Cykliczne kampanie informacyjne dla mieszkańców Powiatu Lublinieckiego dotyczące zjawiska niepełnosprawności oraz potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych.

III.C_2K_2 Sekcja wolontariuszy na rzecz osób niepełnosprawnych przy powiatowym centrum wolontariatu.

PRIORYTET STRATEGICZNY IV.

SYSTEM WSPARCIA DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH, ADOPCYJNYCH ORAZ ZAGROŻONYCH MARGINALIZACJĄ I EKSKLUZJĄ W POWIECIE LUBLINIECKIM

CEL STRATEGICZNY:

System wsparcia dla osób i rodzin mieszkańców Powiatu Lublinieckiego z problemem, dotkniętych dysfunkcją oraz w sytuacji kryzysu (C_1)

Kierunki działań :

IV.C_1K_1 Specjalistyczna powiatowa poradnia rodzinna.

IV.C_1K_2 Ośrodek pracy z rodziną dotkniętą problemem przemocy.

IV.C_1K_3 Wielofunkcyjna placówka wychowawcza na bazie Domu Dziecka w Ciasnej.

IV.C_1K_4 Model pracy z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

IV.C_1K_5 Utworzenie zespołu interdyscyplinarnego wspierającego rodzinę w kryzysie.

Wzmacnianie trwałości i rozwoju rodziny (C_2)

Kierunki działań :

IV.C_2K_1 Model działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych służących wzmacnianiu rodziny.

IV.C_2K_2 Świetlica dla młodzieży z terenu Powiatu Lublinieckiego dojeżdżającej do szkół w Lublińcu.

IV.C_2K_3 Bank informacji o rzeczach używanych dla rodzin potrzebujących wsparcia materialnego.

IV.C_2K_4 Szkolenia, konferencje dla grup profesjonalistów Powiatu Lublinieckiego dotyczące problematyki krzywdzenia dzieci i osób dorosłych.

Zapewnienie opieki i wychowania dziecku pozbawionemu pieczy rodzicielskiej (C_3)

Kierunki działań :

IV.C_3K_1 Cykliczne kampanie informacyjne propagujące ideę rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców Powiatu Lublinieckiego.

IV.C_3K_2 Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych.

IV.C_3K_3 Baza rodziców zastępczych oparta o społeczności lokalne.

IV.C_3K_4 Model wielodzietnej, zawodowej rodziny zastępczej.

IV.C_3K_5 Pogotowie rodzinne.

IV.C_3K_6 Międzypowiatowy ośrodek adopcyjno-opiekuńczy.

IV.C_3K_7 System wsparcia dla rodziców zastępczych i adopcyjnych.

PRIORYTET STRATEGICZNY V.

FORMU ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH DZIAŁAJĄCYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM W SFERZE POLITYKI SPOŁECZNEJ.

CEL STRATEGICZNY:

Wielopłaszczyznowe, skuteczne wsparcie i pomoc osobom i rodzinom korzystającym z pomocy społecznej, które stanęły wobec sytuacji problemowej, trudnej lub kryzysowej (C_1)

Kierunki działań :

V.C_1K_1 Baza danych o podmiotach publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej w Powiecie Lublinieckim, dostępna poprzez internet oraz w formie publikacji.

V.C_1K_2 System wymiany informacji o problemach i potrzebach mieszkańców powiatu – beneficjentów pomocy społecznej oraz działaniach podejmowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz osób poszukujących pomocy.

V.C_1K_3 Wypracowanie zasad współpracy – podział zadań i kompetencji.

PRIORYTET STRATEGICZNY VI.

MODEL STANDARDOWYCH USŁUG ŚWIADCZONYCH PRZEZ SŁUŻBY SPOŁECZNE MIESZKAŃCOM POWIATU LUBLINIECKIEGO – BENEFICJENTOM SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ.

CEL STRATEGICZNY:

Nowoczesna infrastruktura socjalna, zgodna ze standardami Unii Europejskiej (C_1)

Kierunki działań :

VI.C_1K_1 Dogodna lokalizacja instytucji pomocy społecznej, w tym nowa siedziba dla PCPR w Lublińcu.

VI.C_1K_2 Model usług świadczonych przez domy pomocy społecznej funkcjonujące na

terenie Powiatu Lublinieckiego zgodny z dyrektywami Unii Europejskiej.

VI.C_1K_3 Sieć mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

VI.C_1K_4 Sieć mieszkań chronionych dla niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Lublinieckiego, pochodzących z gmin charakteryzujących się wysokim wskaźnikiem osób niepełnosprawnych.

VI.C_1K_5 Środowiskowy Dom Samopomocy dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży pochodzących z terenu Powiatu Lublinieckiego.

VI.C_1K_6 Baza lokalowa oraz wyposażenie dla instytucji pomocy społecznej zgodne ze standardami Unii Europejskiej.

VI.C_1K_7 Wyposażenie PCPR w Lublińcu w sieć komputerową i zwiększenie dostępności do Internetu dla pracowników jednostki.

VI.C_1K_8 System łączności pracowników PCPR z beneficjentami pomocy społecznej.

PRIORYTET STRATEGICZNY VII.

PROFESJONALNE KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ GWARANTUJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBLINIECKIM.

CEL STRATEGICZNY:

Wysoki poziom kwalifikacji zawodowych pracowników sektora pomocy społecznej, kształcenie specjalistyczne służb społecznych odpowiadające potrzebom rozpoznanym w środowisku beneficjentów pomocy społecznej Powiatu Lublinieckiego (C_1)

Kierunki działań :

VII.C_1K_1 Bank informacji o potrzebach w zakresie kształcenia profesjonalnego,

podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych pracowników pomocy społecznej Powiatu Lublinieckiego.

VII.C_1K_2 Baza danych o szkoleniach, kursach, studiach podyplomowych organizowanych w powiecie, regionie, kraju dla służb społecznych – dostępna poprzez Internet.

VII.C_1K_3 System umożliwiający kształcenie ustawiczne i podnoszenie kwalifikacji zawodowych służb społecznych Powiatu Lublinieckiego.

VII.C_1K_4 Kadra PCPR w Lublińcu odpowiednia – pod względem liczby zatrudnionych pracowników oraz poziomu ich kwalifikacji zawodowych – do stawianych przed jednostką zadań.

VII.C_1K_5 Ogólnodostępna biblioteka pracownika socjalnego.

VII.C_1K_6 Program przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu pracowników służb społecznych Powiatu Lublinieckiego.

VII.C_1K_7 Program integracji pracowników systemu pomocy społecznej Powiatu Lublinieckiego.

3. Przesłanki wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta Lublińca na lata 2000-2015.

Rada Miejska w Lublińcu uchwałą Nr 251/XXX/2001 z dnia 31 stycznia 2001r. przyjęła „Strategię Rozwoju Miasta Lublińca na lata 2000-2015".

Strategia wyraża wolę społeczności lokalnej do realizacji wspólnych celów rozwojowych. Została opracowana dzięki współpracy z mieszkańcami Lublińca, którzy wypełniając przygotowaną ankietę mieli wpływ na wyznaczenie podstawowych pól działań, zaznaczenie priorytetów strategicznych i wskazanie konkretnych przedsięwzięć.

W punkcie 13 „Lubliniec w przyszłości w oparciu o podstawowe pola strategiczne" (str.18-19 Strategii Rozwoju Miasta Lublińca w latach 2000-2015) czytamy:

POLE – SŁUŻBA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Priorytet Strategiczny:

zapewnienie mieszkańcom miasta dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz pomocy społecznej na poziomie odpowiadającym współczesnym standardom.

Cel 2:

<u>Poprawa jakości usług świadczonych przez opiekę społeczną:</u>

Przedsięwzięcia do realizacji:

- ⇒ Współpraca służby zdrowia, opieki społecznej z innymi instytucjami opieki społecznej.
- ⇒ Utworzenie kompleksowej bazy dla MOPS-u.
- ⇒ Utworzenie kompleksowego systemu opieki paliatywnej.
- ⇒ Wspieranie organizacji pozarządowych i wolontariatu świadczącego usługi opiekuńcze.

POLE – GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Priorytet strategiczny:

ożywienie budownictwa mieszkaniowego, podniesienie standardu istniejącej substancji mieszkaniowej.

Cel 2:

<u>Rozwój socjalnego budownictwa mieszkaniowego:</u>

Przedsięwzięcia do realizacji:

- ⇒ wyodrębnienie z zasobów komunalnych niezbędnej puli mieszkań socjalnych oraz budowa nowych.
- ⇒ pomoc w usamodzielnianiu się lokatorów zajmujących mieszkanie socjalne.

5.
IDENTYFIKACJA CELU I PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH W GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU NA LATA 2004-2015

Miejski program Pomocy Społecznej – oparty na głównych przesłankach i priorytetach dotyczących problematyki społecznej zawartej w „Diagnozie problemów społecznych w pomocy społecznej w Lublińcu w 2002r." – zgodnie z art.17 ust.1 pkt1. nowej ustawy o pomocy społecznej – nosi nazwę ***„Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka"*** i stanowi zadanie własne o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej realizowane przez gminę.

Horyzont czasowy Strategii wyznaczony został na lata 2004 – 2015.

W oparciu o opracowaną „Diagnozę problemów społecznych w pomocy społecznej w 2002r," i sytuację demograficzną społeczności Lublińca wyznaczono cel generalny Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lublińcu na lata 2004 – 2015.

Cel generalny Strategii Integracji i Polityki Społecznej w zakresie pomocy społecznej w Lublińcu na lata 2004 – 2015 brzmi:

Na podstawie „Diagnozy problemów społecznych w pomocy społecznej w Lublińcu w 2002r." oraz określonego celu generalnego „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lublińcu na lata 2004 – 2015" wyznaczono priorytety strategiczne, na których koncentrowane będą działania Samorządu Miasta do roku 2015.

PRIORYTETY, CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ

Dla osiągnięcia celu generalnego Strategii konieczna jest koncentracja działań na siedmiu obszarach zwanych PRIORYTETAMI „GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W LUBLIŃCU NA LATA 2004 – 2015", które są podstawą kształtowania celów strategicznych.

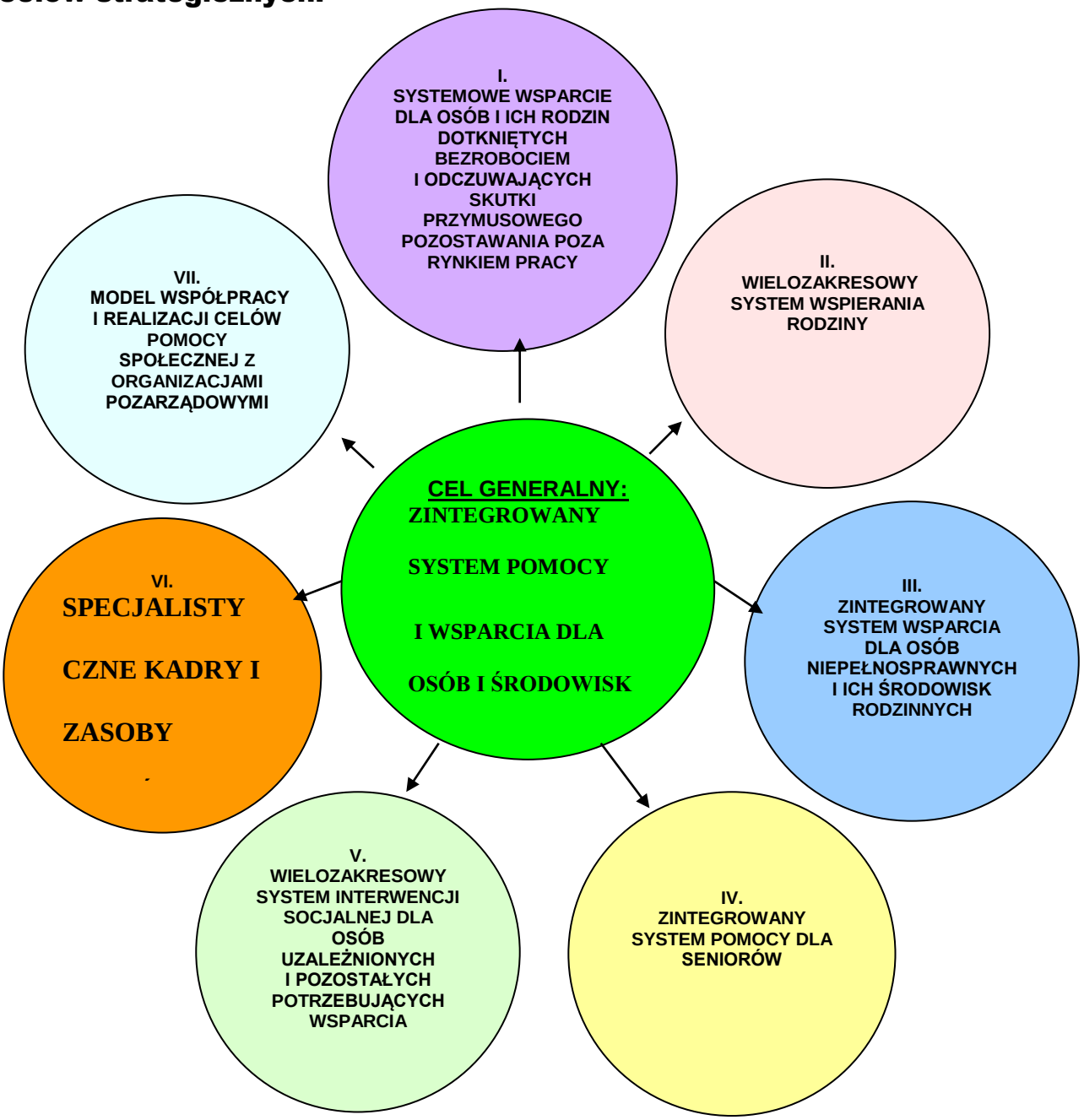

6.
ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W ramach przyjętego celu generalnego pomocy społecznej określono:

1. **Priorytety I – VII Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lublińcu na lata 2004 – 2015.**
2. **Cele strategiczne wynikające z priorytetów Strategii.**
3. **Kierunki działań i przedsięwzięcia przedstawione jako projekty socjalne i programy.**

Użyte kolory, charakterystyczne dla każdego priorytetu (patrz str.37) zostały powtórzone w dalszej części opracowania, gdzie poszczególne priorytety, wyznaczone w nich kierunki działań, a także projekty i programy planowane w ramach tych kierunków wyróżniają się określoną barwą.

PRIORYTET STRATEGICZNY
I.
SYSTEMOWE WSPARCIE DLA OSÓB I ICH RODZIN DOTKNIĘTYCH BEZROBOCIEM I ODCZUWAJĄCYCH SKUTKI PRZYMUSOWEGO POZOSTAWANIA POZA RYNKIEM PRACY

Dokonujące się w kraju przemiany gospodarcze są źródłem pogorszenia się sytuacji życiowej wielu grup społecznych, nie tylko tych, którzy zmuszeni są do odejścia z restrukturyzowanych czy likwidowanych przedsiębiorstw państwowych, lecz również ich bliskich pozostających w złożonych związkach oraz układach rodzinnych. Przemiany gospodarcze generują ponadto wiele niekorzystnych zjawisk społecznych. Niewątpliwie należą do nich bezrobocie i jego następstwa. Postępująca degradacja ekonomiczna i społeczna osób bezrobotnych stanowi poważny problem .

Zdolności adaptacyjne mieszkańców Lublińca do zmian społecznych i gospodarczych zależą również od poziomu ich świadomości i wykształcenia.

Zrozumienie złożonych uwarunkowań zachowania się człowieka w sytuacji utraty pracy – może sugerować, że początkowa bezradność może się przekształcić w zachowania wskazujące na istnienie ukrytych, często nie znanych nawet samym zainteresowanym potencjałów i możliwości działania konstruktywnego.

Sytuacja bezrobocia należy do tego rodzaju sytuacji trudnych, które z uwagi na swoje negatywne konsekwencje mogą przyczyniać się do zachwiania własnej tożsamości. Utrata przez kogoś pracy nie oznacza jednoczesnej utraty osobistej możliwości, czy zdolności jej wykonywania. Możliwość ta nadal istnieje, ale od tej pory jest możliwością nie zrealizowaną – staje się społecznie niepotrzebna i zbędna.

Niezbędne jest współdziałanie mieszkańców z instytucjami takimi jak: Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, a także organizacjami pozarządowymi w celu podejmowania inicjatyw zmierzających do utrzymania gotowości i motywacji do poszukiwania pracy oraz organizowania małych rodzinnych przedsięwzięć biznesowych. Efektem tych przeobrażeń będzie także współdziałanie z przedsiębiorcami okolicznych zakładów pracy, jak

również wzrost aktywności i umiejętności poruszania się po dynamicznie zmieniającym się rynku pracy przy jednoczesnym podtrzymywaniu więzi rodzinnych, sąsiedzkich i lokalnych.
W zbiorowości świadczeniobiorców MOPS w 2002r. problem bezrobocia stanowił 43% i był najczęściej ujawnioną przesłanką ubiegania się o pomoc.
W ramach priorytetu realizowany będzie następujący cel strategiczny:

CEL STRATEGICZNY:

Pomoc mieszkańcom pozostającym bez pracy i ich rodzinom w samoorganizowaniu się i podejmowaniu działań zmierzających do wyjścia z izolacji i poszukiwaniu pracy (C_1)

Kierunki działań :

I.C_1K_1 Monitorowanie i analiza zmian ilości środowisk wspartych przez MOPS ze względu na cechę pozostawania bez pracy

I.C_1K_2 Grupa pomocy dla osób długotrwale bezrobotnych zainteresowanych podjęciem pracy - Klub Integracji Społecznej formą wsparcia bezrobotnych klientów pomocy społecznej.

I.C_1K_3 Grupa wsparcia dla bezrobotnych kobiet często samotnie wychowujących dzieci w wieku od 3 do 12 lat.

I.C_1K_4 Utworzenie bazy danych dla młodzieży i młodych bezrobotnych zainteresowanych kontynuowaniem nauki i zdobyciem kwalifikacji zawodowych.

PRIORYTET STRATEGICZNY II.

WIELOZAKRESOWY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY

Problemy związane z degradacją rodziny będące następstwem przemian gospodarczych ostatnich lat dotykają również mieszkańców Lublińca. Pomimo, iż na terenie miasta działa wiele placówek i instytucji zajmujących się wspieraniem dzieci i rodzin, to zakres świadczonej pomocy jest ciągle niewystarczający. Potwierdzają to dane zawarte w diagnozie, gdzie wśród świadczeniobiorców MOPS w 2002r. motywacja związana z problemami rodziny – poza bezrobociem i niepełnosprawnością występowała najczęściej. Powszechność negatywnych zjawisk, takich jak przemoc domowa, bezradność rodziców wobec problemów dzieci związanych z uzależnieniami oraz zjawisko ubożenia społeczeństwa stawia przed instytucjami pomocy społecznej nowe wyzwania. Zadaniem wielozakresowego wspierania rodziny jest nie tylko pomoc i wsparcie, ale również zapobieganie zjawiskom negatywnym.

Prawidłowo funkcjonujące, bezpieczne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez trwałych więzi rodzinnych. System wartości, jaki tworzy rodzina jest niezbędnym czynnikiem wpływającym na

polepszenie więzi międzyludzkich i solidarności społecznej, mogącym zwiększyć możliwości rozwojowe społeczności miasta Lublińca.

W ramach priorytetu realizowany będzie następujący cel strategiczny:

CEL STRATEGICZNY:

Pomoc rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. (C_1)

Kierunki działań :

II.C_1K_1 Monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w mieście

II.C_1K_2 Telefon wczesnej interwencji, telefoniczne dyżury specjalistów.

II.C_1K_3 Realizacja programu „Starszy brat – Starsza siostra" - pomoc środowiskowa na rzecz dzieci.

II.C_1K_4 Pogotowie mieszkaniowe dla ofiar przemocy domowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

II.C_1K_5 Rozszerzenie zakresu działalności punktu konsultacyjnego o terapię rodzinną i małżeńską, grupy wsparcia dla środowisk zmotywowanych do szukania pomocy.

II.C_1K_6 Świetlica środowiskowa dla dzieci w wieku przedszkolnym pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz grupa wsparcia dla młodych rodziców.

II.C_1K_7 Tworzenie grup i środowisk alternatywnych wobec młodzieżowych grup subkulturowych – Środowiskowy Klub Młodzieżowy.

II.C_1K_8 Wdrożenie procedury wczesnej diagnozy problemów poprzez zatrudnienie w przedszkolach psychologów.

II.C_1K_9 Zespół interdyscyplinarny do spraw dzieci i młodzieży.

II.C_1K_{10} „Lublinieckie Lato" – wakacyjny program pomocy i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z najuboższych rodzin, a także zagrożonych patologią społeczną.

II.C_1K_{11} **Program stypendialny poprawy szans edukacyjnych dla najzdolniejszych dzieci i**

młodzieży ze środowisk najuboższych i rodzin dysfunkcyjnych .

PRIOIORYTET STRATEGICZNY III.

ZINITEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH

ŚRODOWISK RODZINNYCH

Na przestrzeni ostatnich lat polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych w naszym kraju dąży w kierunku aktywizacji oraz wyrównywania szans rozwoju. Edukacja, rehabilitacja oraz prawo do zatrudnienia są podstawowymi standardami zapewniającymi równoprawne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Istnieje potrzeba takich działań, które dążyć będą do zapewnienia wszystkim osobom niepełnosprawnym równych szans uczestnictwa we wszystkich aspektach życia społecznego.

Potrzebą jest zatem stworzenie w każdej społeczności lokalnej takich warunków życia w środowisku, aby sprzyjały one integracji społeczeństwa. Celem długofalowych działań powinno być stworzenie środowiskowego, zintegrowanego systemu wielokierunkowej pomocy dla tej grupy osób, przy zaangażowaniu przedstawicieli instytucji, organizacji pozarządowych oraz władz lokalnych.

Na terenie miasta Lublińca osoby niepełnosprawne są – po osobach bezrobotnych – najliczniejszą grupą otrzymującą wsparcie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

W ramach priorytetu realizowany będzie cel strategiczny:

CEL STRATEGICZNY:

Integracja społeczna , przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. (C_1)

Kierunki działań :

III.C_1K_1 Monitoring sytuacji osób zaburzonych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie.

III.C_1K_2 Grupy wsparcia i grupy edukacyjne dla rodzin osób zaburzonych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie.

III.C_1K_3 Stworzenie mieszkań chronionych dla osób chorych psychicznie i

niepełnosprawnych intelektualnie.

III.C_1K_4 Umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do informacji o ich prawach i uprawnieniach – wydawanie kwartalnika „Tacy sami”

III.C_1K_5 Uświadamianie potrzeby likwidacji barier komunikacyjnych, urbanistycznych i architektonicznych istniejących w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w ich otoczeniu.

III.C_1K_6 Zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych.

III.C_1K_7 Organizowanie dla osób niepełnosprawnych różnorodnych, nowatorskich form terapii i rekreacji.

III.C_1K_8 Rozwijanie rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez organizację różnorodnych form ergoterapii.

PRIORYTET STRATEGICZNY IV.

ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY DLA SENIORÓW

W Polsce w 2010r. żyć będzie 6,2 mln osób, które ukończyły minimum 65 rok życia. Z tej populacji co dziesiąty Polak w wieku emerytalnym żyje poniżej przyjętej przez GUS granicy ubóstwa (450-500 tys.osób), a zagrożenie ubóstwem wzrasta szczególnie wśród osób powyżej 75 roku życia.

Problem ten podobnym zakresie istnieje w Lublińcu, albowiem opracowana „Diagnoza Zjawisk i Problemów Społecznych w Pomocy Społecznej w Lublińcu w 2002r” wskazuje, że populacja osób starszych, samotnych i przewlekle chorych jest duża i ma tendencję narastającą. Wśród nich znaczny odsetek stanowią mężczyźni o niskich dochodach, a nawet bez środków do życia – żyjących w biedzie i ubóstwie.

W tych warunkach zachodzi konieczność rozwijania ośrodków wsparcia, które umożliwiać będą pozostawanie tych osób w swoim środowisku zapewniając godziwe warunki bytowania. Dodatkowym argumentem przemawiającym za rozwijaniem ośrodków wsparcia jest znacznie niższy koszt korzystania z usług oferowanych przez te ośrodki w porównaniu do kosztów utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

W ramach priorytetu realizowany będzie cel strategiczny:

CEL STRATEGICZNY :

Skoordynowanie działań w zakresie wszechstronnej pomocy osobom w wieku emerytalnym, samotnym i osamotnionym oraz przewlekle chorym (C_1)

Kierunki działań :

IV.C_1K_1 Monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji osób starszych na terenie miasta.

IV.C_1K_2 Rozszerzenie działalności Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora".

IV.C_1K_3 Mieszkania wspólnotowe dla seniorów.

IV.C_1K_4 Mieszkania wspólnotowe-chronione dla seniorów.

IV.C_1K_5 Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych jako formy pomocy środowiskowej.

IV.C_1K_6 Zespół usług opiekuńczych i Stacja Caritas jako zintegrowany system oddziaływań pomocowych.

PRIORYTET STRATEGICZNY V.

WIELOZAKRESOWY SYSTEM INTERWENCJI SOCJALNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I POZOSTAŁYCH POTRZEBUJĄCYCH WSPARCIA

Liczne przemiany społeczno-gospodarcze spowodowały, że we współczesnym społeczeństwie obserwuje się nasilenie wielu negatywnych zjawisk, takich jak bezradność, bezrobocie czy zubożenie społeczne rodzin, wpływające na zaburzenie realizacji podstawowych jej funkcji . Od wielu lat obserwuje się narastanie zjawiska alkoholizmu, które nie dotyczy tylko osób pijących ale obejmuje swoim zasięgiem całe systemy rodzinne. Poszczególni członkowie rodziny związani są z tym problemem, często pozostają wobec niego bezradni a ucieczka przed sytuacjami, które niesie ze sobą nadmierne picie alkoholu staje się niemal niemożliwa. Coraz większym problemem społecznym zaczyna stawać się zjawisko bezdomności. W dalszym ciągu część osób bezdomnych to tak zwani „bezdomni z wyboru", dla których jest to sposób na życie. Jednakże znaczącą większość tej grupy stanowią osoby, które bezdomnymi stały się w wyniku splotu różnorodnych sytuacji życiowych, konfliktów rodzinnych, problemów alkoholowych oraz, co również niepokojące – nieuregulowania należności czynszowych. Ta przyczyna bezdomności jest nierozerwalnie związana ze zjawiskiem ubożenia społeczeństwa.

Wielowymiarowa diagnoza problemów społecznych w obszarze pomocy społecznej pokazuje, że niezbędne jest wspieranie grup i osób tego wymagających. Dlatego zasadnym jest kształtowanie i rozwijanie działań instytucjonalnych jak również pobudzanie lokalnych środowisk

do wychodzenia z inicjatywą stwarzania różnego rodzaju form pomocy społecznej. Działania te przyczynią się do wzmocnienia oraz kształtowania postaw prospołecznych.

W ramach priorytetu realizowany będzie cel strategiczny:

CEL STRATEGICZNY :

Objęcie pomocą w szerokim zakresie osób bezdomnych, niezaradnych życiowo, ubogich, zagrożonych patologią i uzależnionych (C_1)

Kierunki działań :

$V.C_1K_1$ Monitorowanie zjawisk dotyczących bezdomności, uzależnień od alkoholu, środków odurzających na terenie miasta.

$V.C_1K_2$ Program zapobiegania i wychodzenia z bezdomności

$V.C_1K_3$ Jadłodajnia i łaźnia dla osób najuboższych.

$V.C_1K_4$ Realizacja corocznie tworzonego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

$V.C_1K_5$

Rozszerzenie zakresu działalności Punktu Doraźnej Pomocy przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej

$V.C_1K_6$

System zagospodarowania i funkcjonowania nowych lokali socjalnych oparty na kontraktach indywidualnych lokatorów z MOPS.

PRIORYTET STRATEGICZNY VI.

SPECJALISTYCZNE KADRY I ZASOBY PLACÓWEK UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ CELÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Rozwój zdolności adaptacyjnych mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych wymaga kształcenia ustawicznego umożliwiającego podnoszenie posiadanych kwalifikacji oraz reorientację zawodową nie tylko mieszkańców, ale w pierwszym rzędzie tych, którzy im mają pomagać w profesjonalny sposób – czyli służb społecznych działających w obrębie danej społeczności. Ich kwalifikacje, kompetencje i sprawność zawodowa przyczyniają się do ograniczenia negatywnych skutków transformacji społeczno-gospodarczej także w warunkach Lublińca.
Należy stwarzać warunki do podnoszenia kwalifikacji wśród kadr służb społecznych miasta. Wyższe studia w zakresie pracy socjalnej i służb społecznych oraz organizacji pomocy społecznej, specjalizacja zawodowa I i II stopnia, system kształcenia ustawicznego – powinny być dostępne dla pracowników służb socjalnych miasta tak, aby mogli w pełni profesjonalnie i zgodnie ze wszystkimi standardami wykonywać swoją pracę, a także zadania wynikające ze „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Lublińcu w latach 2004 – 2015".
Profesjonalne działania i profesjonalna pomoc to również dostępność do usług socjalnych, odpowiednie warunki pracy. Niezmiernie istotna jest lokalizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w centrum miasta, w miejscu ogólnie dostępnym, pozbawionym barier architektonicznych a także stworzenie takich warunków pracy w ośrodku, które umożliwią nie tylko profesjonalną obsługę podopiecznych, ale również prowadzenie z nimi rozmów niejednokrotnie trudnych, wymagających specjalnej dyskrecji, czy odosobnienia.
W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY :

Stworzenie systemu podnoszenia kwalifikacji i sprawności zawodowej oraz rozszerzenia kompetencji służb społecznych miasta (C_1)

Kierunki działań :

VI.C_1K_1 Analiza sytuacji i potrzeb służb społecznych w zakresie kształcenia profesjonalnego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.

VI.C_1K_2 Program doskonalenia zawodowego pracowników pomocy społecznej.

VI.C_1K_3 Program „wzmocnienia" zawodowego pracowników pomocy społecznej poprzez integrację wewnętrzną zespołu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Stworzenie optymalnych warunków do realizacji zadań pomocy społecznej w zakresie infrastruktury lokalowo-technicznej (C_2)

Kierunki działań :

VI.C_2K_1 Lokalizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w nowej siedzibie, w centrum miasta, w budynku dostosowanym do obsługi osób niepełnosprawnych.

PRIORYTET STRATEGICZNY VII.

MODEL WSPÓŁPRACY I REALIZACJI CELÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Jednym z zadań pomocy społecznej jest współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Aktywność lokalna mieszkańców jest podstawową „sprężyną" rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy miasta zorganizowani w stowarzyszeniach, kołach pomocy, czy klubach wolontariuszy wspierani przez instytucje pomocy społecznej, w sposób coraz bardziej świadomy i profesjonalny wspomagają osoby i rodziny niewydolne wychowawczo, organizują różnorodne formy pomocy, zapobiegają procesom marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałają negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.

Partnerskie współdziałanie instytucji pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi powinno polegać na :

- włączeniu organizacji w proces diagnozowania potrzeb społecznych.
- wspólnym określaniu kierunków zaspokajania tych potrzeb (planowanie).
- współdziałaniu w realizacji działań na rzecz jednostek i społeczności.

Efektem powinna być pełna koordynacja działań pomocowych realizowanych w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta.

W ramach priorytetu realizowany będzie cel strategiczny:

CEL STRATEGICZNY:

Wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców i współpraca MOPS z sektorem pozarządowym w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej (C_1)

Kierunki działań :

VII.C_1K$_1$ Coroczna kampania informacyjna dla mieszkańców Lublińca. Miejska sieć pomocy i wsparcia dla dzieci i rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych.

VII.C_1K$_2$ Cykliczne spotkania informacyjno-integracyjne organizacji i stowarzyszeń działających na rzecz pomocy społecznej z MOPS.

VII.C_1K$_3$ Utworzenie wolontariackiej grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych w ŚDS.

VII.C_1K$_4$ Rozwój wolontariatu w świetlicy socjoterapeutycznej „Mrowisko".

VII.C_1K$_5$ Wolontariat działający na rzecz osób starszych, samotnych i osamotnionych oraz przewlekle chorych.

VII.C_1K$_6$ Organizacja imprez okolicznościowych, spotkań wigilijnych, wielkanocnych dla najuboższych, samotnych mieszkańców miasta wspólnie z organizacjami i stowarzyszeniami jako wspieranie aktywności i solidarności lokalnej mieszkańców.

7.

A N E K S Y (PROJEKTY I PROGRAMY)

PRIORYTET STRATEGICZNY
I.
SYSTEMOWE WSPARCIE DLA OSÓB I ICH RODZIN DOTKNIĘTYCH BEZROBOCIEM I ODCZUWAJĄCYCH SKUTKI PRZYMUSOWEGO POZOSTAWANIA POZA RYNKIEM PRACY

Kierunki działań :

I.C_1K_1 Monitorowanie i analiza zmian ilości środowisk wspartych przez MOPS ze względu na cechę pozostawania bez pracy.

I.C_1K_2 Grupa pomocy dla osób długotrwale bezrobotnych zainteresowanych podjęciem pracy- Klub Integracji Społecznej formą wsparcia bezrobotnych klientów pomocy społecznej.

I.C_1K_3 Grupa wsparcia dla bezrobotnych kobiet często samotnie wychowujących dzieci w wieku od 3 do 12 lat.

I.C_1K_4 Utworzenie bazy danych dla młodzieży i młodych bezrobotnych zainteresowanych kontynuowaniem nauki i zdobyciem kwalifikacji zawodowych.

PROJEKT nr I. C_1K_2

Tytuł projektu:

Grupa pomocy dla osób długotrwale bezrobotnych zainteresowanych podjęciem pracy - Klub Integracji Społecznej formą wsparcia bezrobotnych klientów pomocy społecznej.

Cel projektu:

Program realizowany w KIS dostosowany do określonej kategorii klientów umożliwi im nabycie umiejętności: sporządzanie pism niezbędnych przy staraniu się o pracę (pisanie podania, życiorysu itp), pozytywnego kreowania obrazu samego siebie, umiejętnego przeprowadzania rozmowy kwalifikacyjnej z przyszłym pracodawcą, rozeznania potrzeb na lokalnym rynku pracy, wykorzystania posiadanych przez bezrobotnych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, edukację dotyczącą terapii walki ze stresem a w przypadku osób uzależnionych poszerzony zostanie o część terapeutyczną.
Wymiernym skutkiem programu będzie przesunięcie licznej grupy osób ze sfery zasiłków czy innej pomocy instytucjonalnej do sfery aktywności zawodowej.

Uzasadnienie projektu:

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym normująca działania aktywizujace środowiska osób podlegających wykluczeniu społecznemu stwarza możliwość tworzenia Klubów Integracji Społecznej, w których organizowane są działania o charakterze terapeutycznym, samopomocowym, zatrudnieniowym zmierzajace do reintegracji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych – klientow pomocy spolecznej, bezdomnych, uzależnionych, osób dotkniętych dysfunkcjami. Poprzez edukację personalną, zawodową i społeczną prowadzoną w ramach KIS mają możliwość osiągnięcia własnym staraniem samodzielności ekonomicznej.

Sposób realizacji:

Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w porozumieniu z MOPS, PUP, LCPB "Markot 16", kwalifikacja uczestników KIS przez pracowników socjalnych, sporządzenie kontraktów socjalnych, realizacja zajęć z zakresu:

- integracji w grupie i elementów terapii,
- autoprezentacji, formułowania wypowiedzi słownych, pokonywania stresu,
- kompletowania własnej dokumentacji zawodowej,
- aktywności na rynku pracy - włączenie bezrobotnego do środowiska pracy oraz działanie poprzez zajęcia edukacyjno- treningowe pod kątem mobilizowania do poszukiwania pracy w innych miejscach.

Końcowym etapem będzie uczestnictwo w robotach publicznych organizowanych przez MOPS.

Realizatorzy programu:

MOPS przy współpracy z PUP, LCPB "Markot 16".

Termin realizacji:

od 2006roku.

PROJEKT nr I.C_1K_3

Tytuł projektu:

Grupa wsparcia dla bezrobotnych kobiet, często samotnie wychowujących dzieci w wieku od 3 do 12 lat.

Cel projektu:

⇒ wzmacnianie aktywności własnej bezrobotnych mieszkanek Lublińca i podtrzymywanie

zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy,

- ⇒ powrót grupy bezrobotnych kobiet do aktywności zawodowej,
- ⇒ zdobycie kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności umożliwiajacych podjęcie zatrudnienia,
- ⇒ wzajemne wsparcie emocjonalne bezrobotnych kobiet,
- ⇒ zminimalizowanie psychicznego obciążenia i rezygnacji występujacej pod wpływem bezrobocia,

Uzasadnienie:

Na terenie miasta jest kilka skupisk lokalowych, które są zamieszkiwane prze samotne matki wychowujące dzieci w wieku od kilku do kilkunastu lat.
Dominującym problemem w/w jest samotne macierzyństwo, kobiety z uwagi na ten fakt mają utrudnione poszukiwanie pracy. Ponadto część tych osób nie stać na opłacenie przedszkola lub opiekunki – możliwość stworzenia grupy wzajemnej pomocy wśród samych zainteresowanych to także znalezienie pracy dorywczej tzw. „pracy za grosik"
Jak wynika z danych demograficznych starzejąca się społeczność Lublińca wymagać będzie pomocy pielęgnacyjnej, higienicznej, usługowej, której nie zdołają zaspokoić usługi opiekuńcze świadczone przez opiekunki społeczne MOPS.
Zdobyte kwalifikacje zawodowe w zakresie specjalistycznej opieki będą szansą na podjęcie pracy jako opiekunka dziecięca, jako fachowa pomoc dla osoby niepełnosprawnej, czy pomoc pielęgnacyjna osób chorych.

Sposób realizacji:

- ♦ wytypowanie przez pracowników socjalnych MOPS grupy kobiet do uczestnictwa w programie,
- ♦ organizacja specjalistycznych warsztatów dla w/w osób z zakresu opieki, pielęgnacji, zasad higieny itp. zakończonych uzyskaniem tzw. "Certyfikatu" ułatwiającego zdobycie zatrudnienia.
- ♦ zorganizowanie przez MOPS opieki nad dziećmi podopiecznych na czas zdobywania kwalifikacji i poszukiwania pracy.

Realizatorzy projektu:

MOPS we współpracy z PUP.

Termin realizacji:
Od 2006 – 2007r.
PROJEKT nr I.C_1K_4

Utworzenie Bazy Danych przeznaczonej dla młodzieży i młodych bezrobotnych zainteresowanych kontynuowaniem nauki i zdobyciem kwalifikacji zawodowych.

Cel projektu:

Utworzenie Bazy Danych zawierającej wszechstronne informacje na temat możliwości podjęcia nauki dla chętnej młodzieży, która w chwili obecnej posiada wyłącznie wykształcenie podstawowe, niepełne gimnazjalne, brak wyuczonego zawodu i wiek nieodpowiedni do podjęcia nauki w powszechnym systemie edukacji szkolnej.
Często również nie posiada właściwych warunków socjalno-bytowch i motywacji we własnym środowisku rodzinnym by dążyć do zmiany swej sytuacji na rynku pracy.

Uzasadnienie:

Problemem wśród młodzieży Lublińca (dane pochodzące z Diagnozy Problemów Społecznych Lublińca) jest niski poziom jej wykształcenia. Wielu młodych ludzi przerywa bądź kończy edukację na szczebli podstawowym. Problem ten bardzo często wiąże się z trudną sytuacją materialną lublinieckich rodzin, często podopiecznych MOPS oraz współwystępowania dysfunkcji czy patologii społecznej. Nie mając odpowiednich warunków do kontynuowania nauki młodzi ludzie po prostu z niej rezygnują. Bez wykształcenia i jakichkolwiek umiejętności zawodowych mają nikłe szanse na znalezienie pracy i prawidłowy start w dorosłość. Stają się więc jak w wielu przypadkach ich rodzice, klientami ośrodka pomocy społecznej. Utworzenie Bazy Danych o możliwościach kształcenia, stałe jej uaktualnianie będzie wykorzystywane w motywowaniu przyszłych najmłodszych świadczeniobiorców do zdobycia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.
W środowiskach zaniedbanych pierwszym ogniwem pomocowym jest pracownik socjalny MOPS, i to on wskaże gdzie należy zasięgnąć informacji i w jaki sposób kontynuować naukę.

Sposób realizacji:

Stałe współdziałanie MOPS z placówkami zajmującymi się podnoszeniem kwalifikacji zawodowych znajdującymi się na terenie województwa śląskiego oraz ościennych województw. Pełna, uaktualniana informacja dotycząca placówek, warunków naboru itp. Nawiązanie kontaktu z następującymi jednostkami:
Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP w Olesnie Śl.
Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP Dąbrowa Górnicza,
Centrum Edukacji i Wychowania Częstochowa - Komenda OHP,
Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP Opole,
oraz wszystkimi innymi placówkami umożliwiającymi kontynuację nauki czy przyuczenie do zawodu.

Realizatorzy projektu**:**

MOPS, GCI przy Urzędzie Miejskim.

Termin realizacji:

2005r.

PRIORYTET STRATEGICZNY II.

WIELOZAKRESOWY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY

Kierunki działań:

II.C$_1$K$_1$ Monitorowanie sytuacji problemów rodzin w mieście.

II.C$_1$K$_2$ Telefon wczesnej interwencji, telefoniczne dyżury specjalistów.

II.C$_1$K$_3$ Realizacja przez świetlicę socjoterapeutyczną „Mrowisko" programu „Starszy brat – starsza siostra"- pomoc środowiskowa na rzecz dzieci.

II.C$_1$K$_4$ Pogotowie mieszkaniowe dla ofiar przemocy domowej przy miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

II.C$_1$K$_5$ Rozszerzenie zakresu działalności Punktu Konsultacyjnego o terapię rodzinna i małżeńską, grupy wsparcia dla środowisk zmotywowanych do szukania pomocy.

II.C$_1$K$_6$ Świetlica środowiskowa dla dzieci w wieku przedszkolnym pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz grupa wsparcia dla młodych rodziców.

II.C$_1$K$_7$ Tworzenie grup i środowisk alternatywnych wobec młodzieżowych grup subkulturowych – Środowiskowy Klub Młodzieżowy.

II.C$_1$K$_8$ Wdrożenie procedury wczesnej diagnozy problemów poprzez zatrudnienie w przedszkolach psychologów.

II.C$_1$K$_9$ Zespół interdyscyplinarny do spraw dzieci i młodzieży.

II.C$_1$K$_{10}$ „Lublinieckie Lato" – wakacyjny program pomocy i zagospodarowania

czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z najuboższych środowisk i zagrożonych patologią społeczną.

II.C_1K_{11} Program stypendialny poprawy szans edukacyjnych dla najzdolniejszych dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych i rodzin dysfunkcyjnych.

PROJEKT nr II.C_1K_2

Tytuł projektu:

Telefon wczesnej interwencji, telefoniczne dyżury specjalistów.

Cel projektu:

Umożliwienie mieszkańcom miasta szerokiego dostępu do informacji i ułatwienie nawiązania kontaktu ze specjalistami, szczególnie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ofiar przemocy, osób mających problemy wychowawcze z dziećmi i innych. Rozmowy telefoniczne mogą mieć charakter interwencji lub być wstępem do osobistego kontaktu specjalistów z osobami szukającymi pomocy. Ponadto rozmowa telefoniczna ma charakter anonimowy, co jest dużą zaletą dla społeczności miasta Lublińca, która obawia się reakcji sąsiadów, znajomych.

Sposób realizacji:

Włączenie działalności telefonu do struktury Punktu Konsultacyjnego działającego przy MOPS. Osoby dyżurujące przy telefonie powinny przejść specjalistyczne szkolenie w zakresie prowadzenia rozmów telefonicznych w PK.
Dyżury przy telefonie mogliby również prowadzić odpowiednio przeszkoleni wolontariusze z kierunkowym wykształceniem oraz członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Dzieci i Młodzieży.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Punkt Konsultacyjny MOPS, Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Dzieci i Młodzieży.

Termin realizacji:

2006 rok

PROJEKT nr II.C_1K_3

Tytuł projektu:

Realizacja Programu „Starszy Brat – Starsza Siostra" - pomoc środowiskowa na rzecz dzieci.

Cel projektu:

Objęcie kompleksową pomocą dzieci z rodzin dysfunkcyjnych mieszkających na obrzeżach miasta lub z różnych powodów nie mogących uczęszczać do świetlicy. Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez pracę wolontaryjną na rzecz dzieci. Tworzenie prawidłowych relacji pomiędzy dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych a ich starszymi towarzyszami.

Uzasadnienie:

Z doświadczenia pracowników socjalnych MOPS i Świetlicy Socjoterapeutycznej wynika, iż wiele dzieci potrzebujących pomocy nie może z niej skorzystać ze względu na odległość miejsca zamieszkania od świetlicy, brak odpowiedniej motywacji lub niechęć rodziców. Zaangażowanie przeszkolonych wolontariuszy w pomoc środowiskową na rzecz dzieci pozwoli nie tylko rozszerzyć działalność świetlicy, ale również spowoduje wzrost wrażliwości społecznej. Ponadto możliwość zaprzyjaźnienia się dziecka z osobą dorosłą wpłynie na poprawę jego relacji z otoczeniem.

Sposób realizacji

- ⇒ pozyskiwanie i szkolenie wolontariuszy,
- ⇒ przeprowadzanie kwalifikacji dzieci uczestniczących w programie,
- ⇒ dobór uczestników akcji w pary: dziecko – wolontariusz,
- ⇒ monitorowanie i ewaluacja projektu,

Realizatorzy projektu:

MOPS - Świetlica Socjoterapeutyczna , pracownicy socjalni MOPS, wolontariusze

Termin realizacji:

Od 2004 r.

PROJEKT nr II.C_1K_4

Tytuł projektu:

Pogotowie mieszkaniowe dla ofiar przemocy domowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Cel projektu:

Utworzenie hotelu dla matek z dziećmi, które z uwagi na różne okoliczności życiowe znalazły się w trudnej sytuacji i przywrócenie ich do życia i funkcjonowania w środowisku.
Stworzenie miejsca, gdzie ofiary przemocy domowej mogłyby znaleźć krótkoterminowe schronienie.

Uzasadnienie projektu:

W Lublińcu brakuje miejsca, gdzie ofiary przemocy mogłyby się schronić przed prześladowcą. Dotychczas jedynym schronieniem dla nich mogło być Lublinieckie Centrum Pomocy Bliźniemu „Markot 16", jednak warunki lokalowe, i położenie na obrzeżach miasta (trudny dojazd do centrum), powodowały, iż niewiele ofiar przemocy domowej decydowało się na zamieszkanie w placówce.
Ponadto powstanie Pogotowia mieszkaniowego w rejonie centrum miasta umożliwiłoby osobom tam przebywającym skorzystanie z innych form pomocy (np. pomocy prawnej i terapii w Punkcie Konsultacyjnym).

Sposób realizacji:

Wyszukanie w zasobach lokalowych miasta budynku lub jego części, w których Pogotowie mieszkaniowe mogłoby powstać.
Adaptacja pomieszczeń na pogotowie mieszkaniowe.
Opracowanie zasad kierowania i przebywania ofiar przemocy domowej w pogotowiu.

Pomoc w rozwiązaniu trudnej sytuacji życiowej świadczona przez pracowników socjalnych, terapeutów, prawnika i innych specjalistów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym oraz przeszkolonych wolontariuszy.
Przywrócenie osób do środowiska.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjny MOPS, Urząd Miasta.

Termin realizacji:

Od 2007 roku.

PROJEKT nr II.C_1K_5

Tytuł projektu:

Rozszerzenie zakresu działalności Punktu Konsultacyjnego o terapię rodzinną i małżeńską, grupy wsparcia dla środowisk zmotywowanych do szukania pomocy.

Cel projektu:

Kompleksowa, wielopłaszczyznowa pomoc na rzecz rodzin oraz osób samotnych. Umożliwienie osobom i rodzinom zmotywowanym do poddania się terapii rodzinnej lub małżeńskiej skorzystania z niej. Zorganizowanie i prowadzenie przez doświadczonych terapeutów grup wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy, dla osób uzależnionych i współuzależnionych, dla rodziców dzieci sprawiających poważne problemy wychowawcze i innych (w zależności od pojawiającego się zapotrzebowania społecznego).

Uzasadnienie projektu:

Dotychczas osoby zawodowo zajmujące się niesieniem pomocy miały problem z jej kontynuowaniem w sytuacji zmotywowania osób do kolejnych jej etapów. W Publicznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej prowadzone są okresowo zajęcia dla rodziców dzieci sprawiających problemy wychowawcze i innych grup potrzebujących pomocy, ale ze względu na obejmowanie pomocą rodzin z terenu całego powiatu lublinieckiego i trudne warunki lokalowe, oferta realizowana jest w niewielkim zakresie.
Umożliwienie mieszkańcom miasta znajdującym się w trudnej sytuacji, a w szczególności osobom i rodzinom objętym pomocą MOPS możliwości skorzystania z wszechstronnej pomocy spowodowałaby poprawę stosunków rodzinnych, ograniczyłaby przemoc i zachowania negatywne.

Sposób realizacji:

Rozszerzenie działalności Punktu Konsultacyjnego. Wprowadzenie większej ilości dyżurów specjalistów i zorganizowanie grup wsparcia .

Realizatorzy projektu:

Specjaliści pracujący w Punkcie Konsultacyjnym we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Publiczną Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną,

Termin realizacji:

Od 2006 roku.

PROJEKT nr II.C_1K_6

Tytuł projektu:

Świetlica Środowiskowa dla dzieci w wieku przedszkolnym pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz grupa wsparcia dla młodych rodziców.

Cel projektu:

Zapewnienie specjalistycznej opieki dzieciom w wieku przedszkolnym pochodzącym z rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieciom matek poszukujących intensywnie pracy.

Uzasadnienie projektu:

W Lublińcu brakuje oferty pomocowej skierowanej do dzieci młodszych, w wieku przedszkolnym (3-6 lat) oraz dla młodych rodziców, borykających się z problemem bezradności, potrzebujących fachowej pomocy i porady dotyczącej pielęgnacji i wychowania dzieci.
Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, iż wiele dzieci w wieku przedszkolnym pozostaje bez należytej opieki osób dorosłych. Również pomoc, jaką świadczą pielęgniarki środowiskowe na rzecz matek jest niewystarczająca. Wiele matek, szczególnie bardzo młodych lub pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych nie potrafi należycie sprawować opieki rodzicielskiej. W podobnej sytuacji znajduje się wielu młodych ojców.
W wieku przedszkolnym wszelka terapia prowadzona poza rodziną jest małoskuteczna i krótkotrwała, lecz powstanie świetlicy i jej ścisła współpraca z najbliższą rodziną (szczególnie matkami) umożliwi profilaktykę oraz w wielu przypadkach pozwoli nadrobić już powstałe u dzieci zaległości rozwojowe oraz wdroży je do systematyczności i przygotuje do nauki szkolnej.

Sposób realizacji:

Przystosowanie pomieszczeń świetlicy „Mrowisko” na potrzeby świetlicy środowiskowej dla dzieci młodszych oraz dla grupy wsparcia dla rodziców.
Zatrudnienie specjalistycznej kadry.
Kwalifikacja dzieci.
Prowadzenie zajęć dla przedszkolaków, grupy wsparcia dla rodziców. Szkoła dla rodziców. Świetlica dla dzieci młodszych funkcjonowałaby w godz. od 8.00 do 12.00. Od 12.30 pomieszczenia udostępniane byłyby dzieciom z „Mrowiska”.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoła Rodzenia przy ZOZ.

Termin realizacji:

Od 2005-2006 roku.

PROJEKT nr II.C_1K_7

Tytuł projektu:

Tworzenie grup i środowisk alternatywnych wobec młodzieżowych grup subkulturowych – Środowiskowy Klub Młodzieżowy.

Cel projektu:

Zapewnienie młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych patologią alternatywnej możliwości spędzania wolnego czasu.

Uzasadnienie projektu:

Do Świetlicy Socjoterapeutycznej „Mrowisko" mogą uczęszczać dzieci w wieku do 16 lat. Po tym okresie często utrzymują kontakt z placówką uczęszczając do niej jako młodzieżowi wolontariusze i pomagając młodszym od siebie. Jednakże istnieje liczne grono byłych podopiecznych świetlicy, którym taka forma spędzania wolnego czasu nie odpowiada oraz młodzieży, która wcześniej nie miała okazji zetknąć się z placówka, a która potrzebuje wsparcia. Młodzi ludzie bardzo często spędzają czas w kawiarenkach internetowych, na podwórkach lub na rynku miejskim. W Lublińcu nie ma dla nich miejsca ani ośrodka, który zapewniałby im możliwość alternatywnego spędzania czasu wolnego, gdzie mogliby rozwijać swoje zainteresowania, uczestniczyć w zajęciach klubowych i terapeutycznych.

Sposób realizacji:

Wyszukanie w zasobach miasta lokalu odpowiedniego dla klubu młodzieżowego, adaptacja i wyposażenie, (bądź przystosowanie obecnych placówek MOPS). Zatrudnienie wykwalifikowanego personelu. Zawarcie porozumienia z Sądem Rejonowym w Lublińcu w zakresie kierowania młodzieży oczekującej na miejsce w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub placówce młodzieżowo-wychowawczej do Klubu Młodzieżowego i przygotowanie dla nich zajęć resocjalizacyjno-terapeutycznych.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, MOPS, Sąd Rejonowy w Lublińcu, PPPP.

Termin realizacji:

Od 2006 - 2007r.

PROJEKT nr II.C_1K_8

Tytuł projektu:

Wdrożenie procedury wczesnej diagnozy problemów poprzez zatrudnienie w przedszkolach psychologów.

Cel projektu:

Jak najwcześniejsze zdiagnozowanie problemów dziecka w celu szybkiej i skutecznej pomocy.

Uzasadnienie projektu:

Dzieci w wieku przedszkolnym z zachowaniami problemowymi, niedostosowane społecznie bardzo rzadko uzyskują odpowiednią pomoc w tak młodym wieku. Najczęściej dopiero po rozpoczęciu edukacji szkolnej są badane w Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Wczesna diagnoza umożliwiłaby szybszą i bardziej skuteczną pomoc. Zatrudnieniu w przedszkolach psychologów umożliwi również jednostką pomocy społecznej uzyskanie szerszej informacji o problemach rodzin.

Sposób realizacji:

Zatrudnienie w przedszkolach psychologów dziecięcych, prowadzenie systematycznych badań i diagnozowanie problemów dzieci. Kierowanie rodzin do Punktu Konsultacyjnego i Świetlicy Środowiskowej oraz grupy wsparcia dla rodziców.

Realizatorzy projektu:

MOPS we współpracy z Pełnomocnikiem Burmistrza do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Termin realizacji:

Od 2006 roku.

PROJEKT nr II.C_1K_9

Tytuł projektu:

Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Dzieci i Młodzieży.

Cel projektu:

Kompleksowa, interdyscyplinarna pomoc na rzecz dzieci i młodzieży znajdujących się w sytuacjach trudnych, wymagających interwencji.

Uzasadnienie projektu:

Przy Świetlicy Socjoterapeutycznej „Mrowisko" MOPS został powołany Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Dzieci i Młodzieży, składający się z osób reprezentujących instytucje zajmujące się zawodowo świadczeniem pomocy i wsparcia na rzecz dzieci i młodzieży m. in. pomoc społeczna, policja, kuratorzy Sądu Rodzinnego, Straż Miejska, pedagodzy szkolni, pracownicy Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej itp. Zespół Interdyscyplinarny został powołany z uwagi na postępujący proces degradacji społecznej rodziny, konieczność coraz szybszych i skuteczniejszych interwencji.

Sposób realizacji:

Poszerzenie zakresu działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, szkolenie jego członków w zakresie skutecznej i komplementarnej pomocy, tworzenie sieci szybkiej interwencji w sytuacji kryzysowej. Kontynuowanie spotkań zespołu, poszerzanie kręgu osób współpracujących.

Realizatorzy projektu:

MOPS - Świetlica Socjoterapeutyczna „Mrowisko" we współpracy z w/w instytucjami.

Termin realizacji:

2004r.

PROJEKT nr II. C_1K_{10}

Tytuł projektu:

Program stypendialny poprawy szans edukacyjnych dla najzdolniejszych dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych i rodzin dysfunkcyjnych.

Cel projektu:

Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej oraz rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych.
Umożliwienie stypendystom, czyli uczniom posiadającym świadectwa promocyjne z wyróżnieniem lub wysoką (ponad 4,5) średnią ocen, pokonania barier dostępności do kształcenia.
Motywowanie dzieci i młodzieży do osiągania coraz lepszych wyników w nauce.
Zapobieganie marnotrawieniu ambicji i możliwości najlepszych uczniów**.**

Uzasadnienie projektu:

W związku z trudną sytuacją materialną wielu rodzin z terenu miasta Lublińca, bezrobociem i innymi problemami stopniowemu ograniczeniu ulegają szanse edukacyjne najmłodszych mieszkańców miasta. Dzieci i młodzież pochodzące z najuboższych środowisk często nie mają szans na realizację swoich ambicji i pełne wykorzystanie możliwości intelektualnych. Program stypendialny umożliwiłby im pokonanie barier dostępności do wykształcenia i jednocześnie byłby zachętą do dalszego rozwoju i osiągania coraz lepszych wyników w nauce.

Sposób realizacji:

- ustalenie zasad (regulaminu) programu stypendialnego i jego zatwierdzenie,
- ustalenie budżetu programu,
- promocja programu celem pozyskania instytucji i osób prywatnych chcących wspomóc finansowo program stypendialny.
- zakwalifikowanie grupy dzieci i młodzieży (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i wyższe).
- wypłacanie stypendiów uczestnikom programu.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miejski w Lublińcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, instytucje i osoby prywatne będące sponsorami programu.

Termin realizacji:

Od 2006 r.

PROJEKT nr II. C_1K_{11}

Tytuł projektu:

„Lublinieckie Lato" – wakacyjny program zagospodarowania czasu wolnego i pomocy dla dzieci i młodzieży z najuboższych rodzin, a także z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych patologią społeczną.

Cel projektu:

Zapewnienie dzieciom i młodzieży z najuboższych, dysfunkcyjnych rodzin alternatywnej możliwości spędzania czasu wolnego.
Integracja środowisk najmłodszych mieszkańców miasta.
Zapobieganie patologiom społecznym dzieci i młodzieży w okresie wakacji.

Uzasadnienie projektu:

Dzieci z rodzin najuboższych, dysfunkcyjnych bardzo rzadko wyjeżdżają na kolonie i obozy. Najczęściej całe wakacje spędzają w mieście, gdzie są narażone na wiele niebezpieczeństw.
Ponadto wakacje są okresem, kiedy największa liczba młodych ludzi narażona jest na kontakt z narkotykami, alkoholem, przemocą i innymi negatywnymi zjawiskami. W tej sytuacji niezwykle istotnym staje się umożliwienie im spędzania wolnego czasu w środowisku bezpiecznym i przyjaznym.

Sposób realizacji:

Przygotowanie programu akcji „Lublinieckie Lato", na który corocznie składać się będą:

- półkolonie organizowane w Świetlicy Socjoterapeutycznej „Mrowisko",
- nieodpłatne lub dofinansowane uczestnictwo dzieci i młodzieży z najuboższych rodzin w koloniach i obozach organizowanych przez inne instytucje,
- 1-2 tygodniowe (w zależności od posiadanych środków finansowych) obozy profilaktyczno- terapeutyczne dla dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych patologią społeczną.

Promocja akcji w celu pozyskania instytucji i osób prywatnych chcących wspomóc program.

Realizatorzy projektu:

MOPS i Świetlica Socjoterapeutyczna, organizacje społeczne np. Stowarzyszenie „Amicus", „Caritas" i inne, Śląskie Kuratorium Oświaty, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Termin realizacji:

Od 2006r.

PRIORYTET STRATEGICZNY
III.

ZINITEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH

ŚRODOWISK RODZINNYCH

Kierunki działań:

III.C_1K_1 Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych.

III.C_1K_2 Grupy wsparcia i grupy edukacyjne dla rodzin osób zaburzonych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie.

III.C_1K_3 Stworzenie mieszkań chronionych dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie.

III.C_1K_4 Umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do informacji o ich prawach i uprawnieniach – wydawanie kwartalnika „Tacy sami"

III. C_1K_5 Uświadamianie potrzeby likwidacji barier komunikacyjnych, urbanistycznych i architektonicznych istniejących miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w ich otoczeniu.

III. C_1K_6 Zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych.

III. C_1K_7 Organizowanie dla osób niepełnosprawnych różnorodnych, nowatorskich form terapii i rekreacji.

III. C_1K_8 Rozwijanie rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez organizację różnorodnych form ergoterapii w ŚDS.

PROJEKT nr III. C_1K_2

Tytuł projektu:

Utworzenie grupy wsparcia i grupy edukacyjnej dla rodzin osób zaburzonych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie, obejmującej mieszkańców Lublińca.

Cel projektu:

Wszechstronne wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie. Celem jest rozszerzenie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy i stworzenie grupy wsparcia i samopomocy dla osób nie korzystających z usług ŚDS.
Zapewnienie porad i informacji ze strony specjalistów. Zmniejszenie szkodliwych społecznie skutków zaburzeń psychicznych w wymiarze indywidualnym i zbiorowym.

Uzasadnienie projektu:

Zadaniem projektu jest zmniejszenie ilości i minimalizowanie szkodliwych społecznie skutków zaburzeń psychicznych, a także kształtowanie, właściwych postaw społecznych, zrozumienia, tolerancji, życzliwości wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie.

Istnieje potrzeba działań, których celem jest wspieranie rodzin osób dotkniętych niepełnosprawnością w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, w jakiej się znajdują oraz zapobieganiu społecznej marginalizacji i wykluczeniu.

Sposób realizacji:

Realizacja projektu możliwa będzie w oparciu o pracę z osobami z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnymi intelektualnie oraz z rodzinami i opiekunami osób niepełnosprawnych.
Miejscem spotkań grupowych będzie Środowiskowy Dom Samopomocy. Najważniejsze działania grup wsparcia:

1. Działania integracyjne – wzajemne wzmacnianie emocjonalne między członkami grupy, inicjowanie dalszych wzajemnych kontaktów (pozagrupowych), wzmacnianie zachowań prospołecznych.

2. Działania edukacyjne, obejmujące działania mające na celu kształtowane właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych, sprzyjających przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych.

Ponadto obejmować one będą: promocję zdrowia, rozpoznanie symptomów choroby, umiejętność życia z chorobą, aktywne uczestnictwo w leczeniu, wymiana wzajemnych doświadczeń w radzeniu sobie z nieakceptowanymi społecznie zaburzeniami zachowań, wymiana informacji o instytucjach powołanych do pomocy ludziom z zaburzeniami psychicznymi.

Działania te realizowane będą w formie indywidualnych konsultacji i spotkań grupowych.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Środowiskowy Dom Samopomocy

Termin realizacji :

2005r.

PROJEKT nr III. C_1K_3

Tytuł projektu:

Stworzenie mieszkań chronionych dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie.

Cel projektu:

Utworzenie mieszkań chronionych ma na celu zapewnienie egzystencji osobom zaburzonym psychicznie i niepełnosprawnym intelektualnie w godziwych warunkach, umożliwienie im przebywania w naturalnym środowisku oraz zminimalizowanie szkodliwego wpływu środowiska rodzinnego przy jednoczesnym usamodzielnieniu poszczególnych osób.

Uzasadnienie projektu:

Osoby zaburzone psychicznie i niepełnosprawne intelektualnie przy odpowiednim wsparciu mogą egzystować samodzielnie. Mieszkania chronione dają im możliwość samodzielnego i bezpiecznego funkcjonowania w środowisku i pozwolą na zdobycie niektórych niezbędnych umiejętności w zakresie zaradności życiowej. Stworzenie atmosfery bezpieczeństwa oddali konieczność częstych hospitalizacji.

Sposób realizacji:

- Pozyskanie budynku znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie ŚDS (własność Zgromadzenia Oblatów MN) bądź innych lokali z zasobów miejskich w okolicy ŚDS,
- Adaptacja pomieszczeń na potrzeby mieszkań chronionych przy udziale środków Ministerstwa Polityki Społecznej,

Włączenie funkcjonowania mieszkań chronionych w programową działalność ŚDS.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, MPS.

Termin realizacji projektu:

2007 - 2008r.

PROJEKT nr III. C_1K_4

Tytuł projektu:

Umożliwienie osobom niepełnosprawnym i chorym psychicznie swobodnego dostępu do informacji o ich prawach i uprawnieniach - wydawanie kwartalnika „TACY SAMI".

Cel projektu:

Wydawanie kwartalnika umożliwi:

- Integrację wszystkich placówek pomocy społecznej i ośrodków wsparcia zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych,
- Informowanie społeczności lokalnej o potrzebach i możliwościach osób niepełnosprawnych – poprawa przepływu informacji (prawnych, z zakresu pomocy społecznej, bieżącej działalności placówek, ośrodków i instytucji),
- Aktywizację i dowartościowanie osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie, odizolowanych w środowisku zamieszkania,
- Rozwijanie zainteresowań osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych psychicznie.

Uzasadnienie projektu:

Na terenie Lublińca funkcjonuje wiele placówek pomocy społecznej i ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i zaburzonych psychicznie. Mimo to wśród społeczności lokalnej istnieje bardzo mała świadomość choroby psychicznej, problemów, potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Zauważalny jest także słaby przepływ informacji między samymi placówkami. Powyższa sytuacja jest inspiracją do stworzenia lokalnej gazetki „TACY SAMI".

Sposób realizacji:

Pozyskanie osób indywidualnych i instytucji do współpracy przy redagowaniu gazetki. Przeprowadzenie warsztatów dziennikarskich, służących przygotowaniu zespołu do pracy. Organizowanie regularnych spotkań. Zaangażowanie do współpracy osób niepełnosprawnych i zaburzonych psychicznie.

Realizatorzy projektu :

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Domy Pomocy Społecznej, Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny i inne placówki obsługujące osoby niepełnosprawne.

Termin realizacji :

Od 2005 - 2006r.

PROJEKT nr III. C_1K_5

Tytuł projektu:

Uświadamianie potrzeby likwidacji barier komunikacyjnych, urbanistycznych i architektonicznych istniejących w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych i w ich otoczeniu.

Cel projektu:

Przystosowanie środowiska społecznego do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz tworzenie warunków do ich samodzielnego życia.

Uzasadnienie projektu:

Izolacja osób niepełnosprawnych w społeczeństwie wynika nie tylko z ich ograniczeń fizycznych, ale często z powodu barier architektonicznych i komunikacyjnych. Wiele osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, i korzystających z pomocniczego sprzętu ortopedycznego nie ma możliwości samodzielnego dostępu do urzędów, banków, sklepów, ośrodków kultury, przychodni zdrowia. Często osoby niepełnosprawne podejmując próby samodzielnego funkcjonowania natrafiają na „bariery” – dosłownie i w przenośni, które zmuszają do korzystania z pomocy innych osób.

Sposób realizacji:

Przystosowanie instytucji pomocy społecznej do korzystania przez osoby niepełnosprawne - wskazywanie problemu konieczności likwidacji barier architektonicznych w instytucjach użyteczności publicznej poprzez lokalne media.

Realizatorzy projektu:

MOPS, PFRON, instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Termin realizacji :

2005 – 2006r.

PROJEKT nr III. C_1K_6

Tytuł projektu:

Zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych.

Cel projektu:

Rozszerzenie oferty świadczeń Środowiskowego Domu Samopomocy i Dziennego Domu Pomocy „Klub Seniora", zapewnienie osobom niepełnosprawnym fizycznie i psychicznie możliwości korzystania z transportu do realizacji podstawowych potrzeb socjalno-bytowych.

Uzasadnienie projektu:

W związku ze stałym rozszerzaniem oferty usług Środowiskowego Domu Samopomocy i DDP „Klub Seniora" pojawiła się potrzeba posiadania samochodu do przewozu uczestników zajęć.

Własny transport umożliwia dowóz podopiecznych na badania lekarskie, do urzędów, dowóz posiłków osobom objętym pomocą w formie usług opiekuńczych czy inną pomocą środowiskową.

Ponadto ograniczeniu uległyby koszty związane z wynajmowaniem transportu w celach rekreacyjnych – organizacja wycieczek, wyjazdy na spotkania integracyjne itp.

Sposób realizacji:

Zakup samochodu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych przy współudziale środków finansowych pozyskanych z PERON.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, MOPS, PERON.

Termin realizacji:

2005 – 2006r.

PROJEKT nr III. C_1K_7

Tytuł projektu:

Organizowanie dla osób niepełnosprawnych różnych innych form terapii i rekreacji.

Cel projektu:

Utrzymanie i prawidłowe funkcjonowanie osób zaburzonych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie w środowisku zewnętrznym poprzez stosowanie odpowiednich formy terapii. Nabycie umiejętności organizowania i efektywnego wykorzystania czasu wolnego.

Uzasadnienie projektu:

Wszelkie formy terapii prowadzone z osobami niepełnosprawnymi mają na celu ogólne oddziaływanie na sprawność fizyczną i psychiczną jednostki, stwarzają także możliwość i szansę wyrażenia siebie w dostępnej i indywidualnej formie w zależności od rodzaju niepełnosprawności i predyspozycji.

Aktywność jest wyrazem czynnego trybu życia, chęci działania i udziału człowieka w różnych dziedzinach życia, łączy się ściśle z jego funkcjonowaniem, które jest możliwe do zaobserwowania. Pozytywne efekty psychiczne aktywności wyrażają się w wyjściu poza chorobę, nawiązywaniu kontaktów ze środowiskiem, dodatnich emocjach i ogólnej poprawie samopoczucia. Dlatego niezwykle ważne jest umiejętne organizowanie czasu wolnego i jego efektywne wykorzystanie przez osoby niepełnosprawne.

Sposób realizacji:

Rozszerzenie oferty rehabilitacji o inne formy terapii np. dogoterapia, hipoterapia, kulturoterapia itp. oraz zaproponowanie różnych sposobów spędzania czasu wolnego pozwalających osobom niepełnosprawnych na oderwanie się od codziennych trudności, umożliwiających wypoczynek.

Realizatorzy projektu:

MOPS, Środowiskowy Dom Samopomocy, Stowarzyszenie AMICUS,

Termin realizacji:

2005 r.

PROJEKT nr III. C_1K_8

Tytuł projektu:

Rozwijanie rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez organizację różnorodnych form ergoterapii w ŚDS.

Cel projektu:

Kontynuacja procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej uczestników ŚDS oraz nabycie doświadczenia potrzebnego do poszukiwania pracy na wolnym rynku.

Zajęcia ergoterapii – czyli leczenia przez pracę mają na celu przede wszystkim: ogólne usprawnienie organizmu, rozwój umiejętności do wykonywania czynności życia codziennego, przygotowanie do życia w środowisku społecznym, opanowanie czynności przysposabiających do pracy.

Uzasadnienie projektu:

W ramach rehabilitacji społecznej prowadzonej w ŚDS szczególny nacisk położony jest na zdobywanie przez uczestników ŚDS umiejętności potrzebnych do podjęcia pracy.

Praca stwarza chorym okazję do społecznie akceptowanych, aktywnych zachowań, wzmacnia międzyludzkie interakcje, zmniejsza poczucie niekompetencji.

Utworzona w ŚDS pracownia ergoterapii ma duże znaczenie dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, gdyż niejednokrotnie mają oni po raz pierwszy do czynienia z pracą zarobkową. Likwiduje w nich poczucie niesprawności i niezaradności oraz podkreśla wartość osoby w jej środowisku. Uczy współdziałania w grupie, prowadzi do poprawy ogólnego samopoczucia, co jest szczególnie ważne u osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji:

Nawiązanie współpracy z firmami i zakładami pracy oferujących pracę dla osób niepełnosprawnych (prace sezonowe, prace ogrodnicze, praca chałupnicza).

Współpraca ze Stowarzyszeniem Amicus – organizowanie aukcji i sprzedaż własnych wyrobów.

Realizatorzy projektu:

MOPS, Środowiskowy Dom Samopomocy, Stowarzyszenie AMICUS,

Termin realizacji:

2004 r.

PRIORYTET STRATEGICZNY IV.

ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY DLA SENIORÓW

.

Kierunki działań:

IV.C_1K_1 Monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji osób starszych na terenie miasta.

IV.C_1K_2 Rozszerzenie działalności Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora".

IV.C_1K_3 Mieszkania wspólnotowe dla seniorów.

IV.C_1K_4 Mieszkania wspólnotowe –chronione dla seniorów

IV.C_1K_5 Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych jako formy pomocy środowiskowej.

IV.C_1K_6 Zespół usług opiekuńczych i stacja Caritas jako zintegrowany system oddziaływań pomocowych.

PROJEKT nr IV. C_1K_2

Tytuł projektu:

Rozszerzenie działalności Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”.

Cel projektu:

1. Poszerzenie zakresu świadczonych usług opiekuńczo-terapeutycznych dla osób w wieku emerytalnym, samotnych i osamotnionych oraz niepełnosprawnych, w tym także dla osób korzystających z usług opiekuńczych.
2. Opieka całodzienna.
3. Zapewnienie dostępu do świadczeń większej grupie osób.
4. Podniesienie standardu świadczonych usług.

Uzasadnienie projektu:

Diagnoza zjawisk i problemów społecznych Lublińca wskazuje, że populacja osób starszych, samotnych i osamotnionych jest liczna i ma tendencję narastającą.
Wśród nich znaczny odsetek stanowią mężczyźni o niskich dochodach, a nawet bez środków do życia, żyjący w biedzie i ubóstwie.
Systematycznie zwiększa się także liczba osób starszych schorowanych, niesprawnych ruchowo, niezaradnych.
W tych warunkach zachodzi konieczność rozszerzenia działalności Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”, który umożliwiał będzie pozostawanie większej liczby osób w swoim środowisku, zapewniając im godziwe warunki bytowania, a jednocześnie znacznie opóźni ich kierowanie do domów pomocy społecznej.
Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że koszt pobytu podopiecznego w takim ośrodku będzie dużo mniejszy niż w domu pomocy społecznej.

Sposób realizacji:

Rozszerzenie zaplecza lokalowego i pozyskanie dodatkowych pomieszczeń, które zabezpieczać będą:

- dopołudniową i popołudniową opiekę podopiecznym;
- prowadzenie równolegle w kilku grupach zajęć opiekuńczo-terapeutycznych służących utrzymaniu sprawności psychofizycznej podopiecznych;
- opiekę lekarską, pielęgniarską i psychologiczną;
- prowadzenie zabiegów rehabilitacyjnych;
- możliwość przygotowywania posiłków (zaplecze kuchenne, jadłodajnia);
- pełny węzeł sanitarny (łazienka z prysznicami, toalety, pralnia, suszarnia).

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – DDP „Klub Seniora”.

Termin realizacji:

2005 – 2006r.

PROJEKT nr IV. C_1K_3

Tytuł projektu:

Mieszkania wspólnotowe dla seniorów.

Cel projektu:

1. Zapewnienie egzystencji w godnych warunkach mieszkaniowych, na miarę warunków zbliżonych do domowych - osobom starszym, ale sprawnym jednak jeszcze fizycznie i psychicznie, które z różnych przyczyn nie chcą lub nie są w stanie zamieszkiwać w dotychczasowych mieszkaniach.
2. Zapewnienie wspólnocie mieszkańców nadzoru opiekuńczego.
3. Zapobieganie izolacji seniorów. Umożliwienie uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Uzasadnienie projektu:

Mieszkania wspólnotowe dla seniorów są formą organizacyjną, w której żyją razem osoby, które ze względu na stan fizyczny lub psychiczny nie mogą lub nie chcą mieszkać same, mimo że mają zapewnioną opiekę ambulatoryjną i usługi opiekuńcze, nie wymagające jednak jeszcze opieki stacjonarnej. Seniorzy egzystują w nich samodzielnie, przy wzajemnej pomocy, pod nadzorem opiekuńczym. Opłaty z tytułu wynajmu lokalu są dzielone na wszystkie osoby wspólnie zamieszkujące. Wspólne ponoszenie kosztów umożliwia przeznaczenie części zasobów na inne usługi opiekuńcze oraz pozostawia większe środki na inne podstawowe potrzeby socjalno-bytowe. Przebywanie w mieszkaniu wspólnotowym podnosi sprawność psychofizyczną osób starszych i daje możliwość utrzymania seniorów najdłużej jak to jest możliwe w ich środowisku naturalnym.

Sposób realizacji:

1. Pozyskanie lokali z zasobów miejskich i przystosowanie ich do wspólnego zamieszkania: usytuowanie na niskich kondygnacjach, bez barier architektonicznych. Mieszkanie wspólnotowe składa się z:
   - odrębnego pokoju dla każdej osoby;
   - pokoju dziennego;
   - kuchni;
   - węzła sanitarnego.
2. Kwalifikacja seniorów do zamieszkania we wspólnocie wg następujących zasad:
   - rezygnacja z dotychczas zajmowanego lokalu mieszkalnego na rzecz administratora;
   - stan zdrowia – stabilny(osoby sprawne jeszcze fizycznie i psychicznie);
   - sytuacja rodzinna uniemożliwiająca pomoc rodziny;
   - posiadanie stałych dochodów;
   - umiejętność planowania wydatków;

Pracownik socjalny MOPS koordynować będzie funkcjonowanie wspólnoty i zaspakajanie

bieżących potrzeb.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – DDP „Klub Seniora”.

Termin realizacji: 2007 r. – 2008 r.

PROJEKT nr IV. C_1K_4

Tytuł projektu:

Mieszkania wspólnotowe-chronione dla seniorów.

Cel projektu:

1. Zapewnienie egzystencji w godnych warunkach mieszkaniowych, zbliżonych do domowych, osobom starszym, chorym, które ciągle jeszcze reprezentują określony poziom samodzielności, pozbawionych jednak opieki ze strony rodziny. Umożliwienie im przebywania w naturalnym środowisku społecznym.
2. Zapewnienie wspólnocie mieszkańców nadzoru opiekuńczego i medycznego.

Uzasadnienie projektu:

Kolejną formą pomocy dla seniorów po uruchomieniu mieszkań wspólnotowych powinny być mieszkania wspólnotowe-chronione.
Działają na takich samych zasadach, jak mieszkania wspólnotowe.
Przeznaczone są jednak dla grupy osób chorych, nie w pełni sprawnych, o określonym poziomie samodzielności.
Mieszkańcy oprócz zapewnionego nadzoru opiekuńczego mają także zapewnioną opiekę medyczną.

Sposób realizacji:

Pozyskanie lokalu miejskiego i przystosowanie go do wspólnego zamieszkania.
Kryteria kwalifikujące do zamieszkania w mieszkaniu wspólnotowym-chronionym są podobne do mieszkań wspólnotowych:

- świadomość i chęć życia we wspólnocie;
- rezygnacja z dotychczas zajmowanego lokalu mieszkalnego na rzecz administratora;
- stan zdrowia – ubiegać się mogą osoby chore, które nie wymagają jednak całodobowej opieki, reprezentują określony poziom samodzielności, mające świadomość swojej choroby;
- sytuacja rodzinna – mieszkania mogą otrzymać osoby nie posiadające oparcia w rodzinie;
- posiadanie stałych dochodów;
- umiejętność planowania wydatków;

Usytuowanie i skład pomieszczeń – jak w mieszkaniu wspólnotowym.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – DDP „Klub Seniora”.

Termin realizacji:

2007r. – 2008r.

PROJEKT nr IV. C_1K_5

Tytuł projektu:

Rozszerzenie zakresu świadczonych usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych jako formy pomocy środowiskowej.

Cel projektu:

1. Podniesienie standardu i kompleksowości świadczonych usług.
2. Objęcie całodzienną opieką osób najbardziej potrzebujących.

Uzasadnienie projektu:

Pomoc w formie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych należy do zadań własnych gminy, o charakterze obowiązkowym. Kierowana jest do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione.
Zapotrzebowanie na tego rodzaju pomoc usługową w naszej społeczności lokalnej jest duże i ciągle wzrasta, w związku z rosnącą populacją osób starszych. Jednocześnie kompleksowo zorganizowany system wsparcia środowiskowego zapewni seniorom przebywanie w ich naturalnym środowisku, oddalając konieczność zamieszkania w domu pomocy społecznej. Osoby nie radzące sobie z codziennymi problemami i nie potrafiące samodzielnie funkcjonować, nie rzadko wymagają całodziennej opieki ze strony opiekunki społecznej, pomocy pielęgniarskiej oraz rehabilitanta i psychologa.
Istnieje zatem konieczność poszerzenia zakresu świadczonych usług, podniesienia ich standardu i kompleksowości.

Sposób realizacji:

1. Wprowadzenie dwuzmianowego systemu pracy opiekunek społecznych, w tym opiekunek specjalistycznych.
2. Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry:
   - pielęgniarki, rehabilitanta, psychologa.
3. Utworzenie zespołu interwencyjnego (pielęgniarka, pracownik socjalny), którego celem będą działania w sytuacjach szczególnych oraz objęcie opieką podopiecznego od momentu zgłoszenia do czasu przyznania pomocy.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, DDP „Klub Seniora”.

Termin Realizacji:

2004r- 2006r

PROJEKT nr IV. C_1K_6

Tytuł projektu:

Zespół Usług Opiekuńczych i Caritas jako zintegrowany system oddziaływań pomocowych.

Cel projektu:

1. Usprawnienie działań pomocowych na rzecz osób starszych i przewlekle chorych.
2. Zapewnienie kompleksowej opieki medycznej.
3. Podniesienie skuteczności działań.
4. Stworzenie harmonijnego klimatu i poczucia bezpieczeństwa w środowisku osób starszych.

Uzasadnienie projektu:

Obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zadania z zakresu pomocy na rzecz osób starszych i przewlekle chorych realizuje na terenie Lublińca Stacja Caritas. Nawiązanie współpracy pomiędzy tymi instytucjami zwiększy efektywność świadczonej pomocy, pozwoli objąć fachową opieką większą grupę seniorów wymagających wsparcia w związku z chorobą, niepełnosprawnością (zabiegi pielęgniarskie i pielęgnacyjne), a także możliwość korzystania z sali i sprzętu do rehabilitacji.

Sposób realizacji:

- ⇒ Określenie zasad współpracy pomiędzy Caritas a Zespołem Usług Opiekuńczych MOPS.
- ⇒ Objęcie przez Caritas profesjonalną opieką pielęgniarską wytypowanych osób.
- ⇒ Współpraca w zakresie usług pielęgnacyjnych.
- ⇒ Udostępnienie sali i sprzętu do rehabilitacji znajdującego się w siedzibie Caritas
- ⇒ Zapewnienie przez Caritas transportu dla osób korzystających z pomocy lekarza i zabiegów rehabilitacyjnych.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Caritas.

Termin realizacji:

2006r.

PRIORYTET STRATEGICZNY
V.

WIELOZAKRESOWY SYSTEM INTERWENCJI SOCJALNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I POZOSTAŁYCH POTRZEBUJĄCYCH WSPARCIA

Kierunki działań:

V.C$_1$K$_1$ Monitorowanie zjawisk dotyczących bezdomności, uzależnień od alkoholu, środków odurzających na terenie miasta.

V.C$_1$K$_2$ Program zapobiegania i wychodzenia z bezdomności.

V.C$_1$K$_3$ Jadłodajnia i łaźnia dla osób najuboższych.

V.C$_1$K$_4$ Realizacja corocznie tworzonego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V.C$_1$K$_5$ Rozszerzenie zakresu działalności Punktu Doraźnej Pomocy przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

V.C$_1$K$_6$ System zagospodarowania i funkcjonowania nowych lokali socjalnych oparty na kontraktach indywidualnych lokatorów z MOPS.

PROJEKT nr V.C_1K_2

Tytuł projektu:

Program zapobiegania i wychodzenia z bezdomności.

Cele projektu:

1. Przeciwdziałanie bezdomności poprzez stworzenie systemu umożliwiającego jak najpełniejszą integrację ze środowiskiem społecznym.
2. Zapewnienie osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością bezpieczeństwa socjalnego.
3. Tworzenie warunków wyjścia z bezdomności.

Uzasadnienie projektu:

Udzielanie pomocy osobom bezdomnym należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Jednak, poza dysponowaniem przez gminę możliwością udzielenia schronienia, zapewnienia posiłku czy niezbędnego ubrania osobom bezdomnym , niezmiernie ważnym jest prowadzenie działań zapobiegających i ograniczających bezdomność wśród mieszkańców gminy, a także umożliwienie osobom już bezdomnym, po odpowiednim przygotowaniu i uczestnictwie w programie - wyjścia z bezdomności.

Sposób realizacji:

1. Zapobieganie bezdomności (stały kontakt pracowników socjalnych z osobami zagrożonymi bezdomnością, pomoc w zamianie na lokale o mniejszych kosztach utrzymania, wsparcie finansowe ze środków społecznych w celu regulowania zadłużeń w opłatach czynszowych, aktywizacja podopiecznych w zakresie podjęcia pracy)
2. Współpraca z Lublinieckim Centrum Pomocy Bliźniemu prowadzącym noclegownię na terenie Lublińca w zakresie wsparcia w art. żywnościowe, środki czystości, odzież itp. Zapewnienie stałego nadzoru i opieki nad przebiegiem egzystencji osób bezdomnych, udzielanie wsparcia w zakresie, terapii odwykowej, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego i prawnego.
3. Realizacja indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności opracowanego przez pracownika socjalnego MOPS umożliwiającego zamieszkanie w lokalu socjalnym gminy.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miejski, MOPS, LCPB „Markot16”.

Termin realizacji:

2004r.

PROJEKT nr V.C_1K_3

Tytuł projektu:

Jadłodajnia i łaźnia dla osób najuboższych

Cele projektu:

Zabezpieczenie jednego gorącego posiłku dziennie dla najuboższych mieszkańców miasta oraz bezdomnych i zabezpieczenie podstawowej obsługi higienicznej.

Uzasadnienie:

W Lublińcu wiele osób żyje na granicy ubóstwa. Najczęściej są to osoby samotne, bez żadnych źródeł dochodu. Szczególnie trudnym jest okres zimowy, kiedy nie ma możliwości podjęcia sezonowych prac dorywczych. Niejednokrotnie zdarza się, że osoby te pozbawione są możliwości spożycia chociażby jednego gorącego posiłku. Większość z nich zajmuje lokale mieszczące się w starych kamienicach, gdzie panują bardzo trudne warunki sanitarno-higieniczne. Brak toalet, pryszniców, bieżącej wody w każdym mieszkaniu, to problemy dnia codziennego wielu mieszkańców miasta.
Pomocą zostaną objęte także dzieci z rodzin zdezorganizowanych i dysfunkcyjnych, w których podstawowym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Obecnie pomocą w formie dożywiania objęte są dzieci uczęszczające do szkół podstawowych i gimnazjów. Natomiast dzieci w wieku przedszkolnym i ponadgimnazjalnym pozbawione są możliwości skorzystania z obiadu finansowanego ze środków MOPS. Ta forma pomocy zabezpieczy choć jeden gorący posiłek w ciągu całego dnia.
W jednym kompleksie – przy jadłodajni powinna funkcjonować łaźnia i pralnia, która zabezpieczy podstawową obsługę higieniczną osób najuboższych i o trudnej sytuacji socjalno-bytowej. Stwarza to również możliwość wykorzystania pralni przez opiekunki społeczne świadczące usługi podopiecznym z terenu całego miasta.

Sposób realizacji:

Zaadaptowanie lokalu i przystosowanie go do wydawania i spożywania posiłków. Wraz z jadłodajnią będzie działać łaźnia i pralnia, która zabezpieczy podstawową obsługę higieniczną. W tym celu niezbędnym będzie zaadaptowanie pomieszczenia i przystosowanie go pod względem techniczno-sanitarnym (kabina prysznicowa, pralka automatyczna). Należy zwrócić uwagę, aby pomieszczenia dostosowane były w sposób umożliwiający korzystanie z nich także osobom niepełnosprawnym.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta, MOPS.

Termin realizacji:

2006 – 2007r.

PROJEKT nr V.C_1K_5

Tytuł projektu:

Usprawnienie i rozszerzenie zakresu działalności Punktu Doraźnej Pomocy działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Cel projektu:

Zapewnienie kompleksowej pomocy materialnej najuboższym mieszkańcom miasta. Przygotowanie i aktualizowanie tablicy informacyjnej dotyczącej pomocy na rzecz mieszkańców miasta.

Uzasadnienie projektu:

Od kilku lat przy MOPS w Lublińcu działa Punkt Doraźnej Pomocy prowadzony we współpracy z Lublinieckim Centrum Pomocy Bliźniemu „Markot 16". Punkt dyżuruje dwa razy w tygodniu. Wydawana jest w nim żywność, odzież, środki czystości, a nawet meble, sprzęt AGD i inne artykuły pochodzące z Częstochowskiego Banku Żywności, przedsiębiorców oraz od osób prywatnych. Pomoc ta jest bardzo chętnie przyjmowana przez podopiecznych MOPS, lecz ciągle niewystarczająca. Istnieje potrzeba jej rozszerzenia poprzez organizowanie lokalnych zbiórek odzieży, elementów wyposażenia mieszkań (naczynia, pościel, meble, sprzęt AGD i inne). Ponadto istnieje potrzeba pozyskiwania coraz większej rzeszy sponsorów systematycznie przekazujących dary na rzecz Punktu.

Sposób realizacji:

Organizowanie sąsiedzkich, tematycznych zbiórek odzieży, artykułów wyposażenia mieszkań i innych. Informowanie społeczności lokalnej o terminach i efektach przeprowadzanych akcji. Wydawanie zebranych artykułów podopiecznym MOPS zgodnie z ich potrzebami i możliwościami. Wykorzystanie samochodu należącego do Środowiskowego Domu Samopomocy. Znalezienie na terenie MOPS miejsca na tablicę informacyjną dotyczącą pomocy na rzecz mieszkańców miasta, opracowanie jej i stała aktualizacja.

Realizatorzy projektu:

MOPS we współpracy z Lublinieckim Centrum Pomocy Bliźniemu „Markot 16".

Termin realizacji:

2004 – 2006 rok

PROJEKT nr V.C_1K_6

Tytuł projektu:

System zagospodarowania i funkcjonowania nowych lokali socjalnych oparty na kontraktach indywidualnych lokatorów z MOPS.

Cel projektu:

Zapewnienie mieszkań socjalnych dla osób zagrożonych bezdomnością, wychodzących z bezdomności, opuszczających zakłady karne, niezaradnych życiowo.

Uzasadnienie:

Ze względu na ciągłe ubożenie społeczeństwa spowodowane długotrwałym pozostawaniem bez pracy (marginalizacja społeczna) dla wielu osób i rodzin realnym staje się zagrożenie bezdomnością. Sieć mieszkań socjalnych, jaką dysponuje obecnie nasza gmina, jest niewystarczająca, powoduje to m.in. narastającą przemoc w rodzinach rozbitych, które nawet po rozwodzie mieszkają razem.
W związku z wysokim kosztem utrzymania mieszkań duża część osób i rodzin nie jest w stanie utrzymać swojego lokalu; wyjściem z tej sytuacji mogłaby stać się możliwość zamiany go na tańszy, nawet przy obniżonym standardzie.
Odrębną grupę zagrożoną bezdomnością stanowią osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Po zakończeniu odbywania kary proces resocjalizacji nie powinien zostać bowiem przerwany, do czego może dojść w wypadku nie zapewnienia byłym skazanym potrzeb socjalno-bytowych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb lokalowych.
Grupę, która szczególnie wrosła w naszą społeczność, stanowią mieszkańcy Lublinieckiego Centrum Pomocy Bliźniemu „Markot 16" w Kokotku. Wiele spośród tych osób wykazuje chęć usamodzielnienia się, jest to jednak utrudnione ze względu na istniejące zasoby lokalowe.

Sposób realizacji:

- ⇒ udostępnienie (adaptacja) przez gminę pomieszczeń do wykorzystania jako lokale socjalne
- ⇒ bieżąca informacja na temat ilości i kategorii osób i rodzin wymagających pomocy w postaci lokalu socjalnego
- ⇒ pomoc podopiecznym MOPS w urządzeniu nowych mieszkań przy wykorzystaniu materiałów zgromadzonych w Punkcie Doraźnej Pomocy oraz wsparciu ze strony lokalnej społeczności
- ⇒ określenie zasad współpracy z pracownikiem socjalnym w formie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności i kontraktów socjalnych, których realizacja będzie warunkiem pozostania w lokalu.

Realizatorzy projektu:

Urząd Miejski, MOPS

Termin realizacji: 2006 – 2007r.

PRIORYTET STRATEGICZNY
VI.

SPECJALISTYCZNE KADRY I ZASOBY PLACÓWEK UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ CELÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Kierunki działań:

VI.C_1K_1 Analiza sytuacji i potrzeb służb społecznych w zakresie kształcenia profesjonalnego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.

VI.C_1K_2 Program doskonalenia zawodowego pracowników pomocy społecznej.

VI.C_1K_3 Program „wzmocnienia" zawodowego pracowników pomocy społecznej poprzez integrację wewnętrzną zespołu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

VI.C_2K_1 Lokalizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w nowej siedzibie, w centrum miasta, w budynku dostosowanym do obsługi osób niepełnosprawnych.

PROJEKT nr VI.C_1K_2

Tytuł projektu:

Program doskonalenia zawodowego pracowników pomocy społecznej.

Cele projektu:

Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej

Uzasadnienie:

Do zadań pracownika pomocy społecznej należy:

- zapobieganie procesom marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.
- Współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów.

Jest to zatem stanowisko profesjonalisty o kwalifikacjach warunkujących skuteczne udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, doprowadzającej do umocnienia i odzyskania zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.
Stąd bardzo ważne jest kształcenie pracowników pomocy społecznej, gdyż udzielanie profesjonalnej i specjalistycznej pomocy, prowadzenie terapii zajęciowej wymaga odpowiednich kwalifikacji, doskonalenia zawodowego, uczestnictwa w specjalistycznych kursach i szkoleniach. Znowelizowana ustawa o pomocy społecznej określa precyzyjnie kwalifikacje zawodowe pracowników pomocy społecznej, zapewnia im możliwość korzystania ze szkoleń i doskonalenia zawodowego a także określa stopnie I i II specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego.

Sposób realizacji:

Coroczne opracowanie tematyki szkoleń zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami pracowników. Uczestnictwo pracowników w w/w szkoleniach.
Coroczne zabezpieczenie w budżecie MOPS środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie doskonalenia zawodowego pracowników.

Realizatorzy projektu:

MOPS

Termin realizacji:

Od 2005r.

PROJEKT nr VI.C_1K_3

Tytuł projektu :

Program „wzmocnienia" zawodowego pracowników poprzez integrację wewnętrzną zespołu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Cele projektu :

- ⇒ Poprawa współpracy zespołów (ośrodków wsparcia) w rozwiązywaniu problemów zawodowych.
- ⇒ Niwelowanie sytuacji konfliktowych na terenie MOPS.
- ⇒ Stosowanie technik przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej.
- ⇒ Doskonalenie warunków i efektów pracy.

Uzasadnienie :

Pozytywny klimat socjopsychologiczny na terenie zakładu pracy wpływa korzystnie na efektywność działań zawodowych. Praca pozbawiona napięć wynikających z konfliktów między pracownikami pozwala skoncentrować się na obowiązkach. Zwłaszcza w dużych sfeminizowanych instytucjach specjalne traktowanie tych problemów nabiera wagi. Jednocześnie zjawisko wypalenia zawodowego, na które narażone są wszystkie osoby zaangażowane w pracę z ludźmi i na rzecz innych ludzi jest szczególnie powszechne w Ośrodkach Pomocy Społecznej. Organizacja specjalistycznych warsztatów i szkoleń z zakresu wypalenia zawodowego (wyczerpanie emocjonalne i psychofizyczne, depersonalizacja, utrata satysfakcji i zaangażowania zawodowego) jest zatem niezbędna.

Sposób realizacji :

Włączenie do corocznego harmonogramu szkoleń – warsztatów z zakresu radzenia sobie ze stresem, zjawiskiem wypalenia zawodowego. Opracowanie harmonogramu spotkań i imprez integracyjnych wzmacniających solidarność zespołu oraz efektywność jego pracy.

Realizatorzy projektu :

MOPS

Termin realizacji :

Od 2005r.

PROJEKT nr VI.C_2K_1

Tytuł projektu :

Lokalizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w nowej siedzibie, w centrum miasta, w budynku dostosowanym do obsługi osób niepełnosprawnych.

Cele projektu :

Dostępność lokalizacyjna do usług socjalnych dla mieszkańców Lublińca i realizacja zadań pomocy społecznej w optymalnych warunkach dla podopiecznego i pracownika socjalnego.

Uzasadnienie :

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu zlokalizowany jest w znacznej odległości od centrum miasta, co dla wielu świadczeniobiorców – szczególnie osób niepełnosprawnych, starszych, matek z małymi dziećmi stanowi znaczne utrudnienie. Istotne ograniczenia w działalności Ośrodka, a szczególnie w kontakcie pracowników socjalnych z podopiecznymi stanowi niewystarczająca baza lokalowa uniemożliwiająca prowadzenie z podopiecznymi rozmów niejednokrotnie trudnych, wymagają specjalnej dyskrecji, czy odosobnienia.
Istnieje zatem potrzeba poprawy warunków lokalowych. Przy tworzeniu nowej siedziby dla MOPS należy także uwzględnić pomieszczenie dla Punktu Konsultacyjnego, który obecnie funkcjonuje w wynajmowanym lokalu w znacznym oddaleniu od MOPS, co utrudnia bezpośrednie kierowanie osób oczekujących porady, potrzebujących pomocy określonego specjalisty.

Sposób realizacji :

Uzyskanie odpowiedniego budynku z zasobów miejskich i przeprowadzenie adaptacji.

Realizatorzy projektu :

Urząd Miasta, MOPS

Termin realizacji :

2005-2006r.

PRIORYTET STRATEGICZNY: VII.

MODEL WSPÓŁPRACY I REALIZACJI CELÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Kierunki działań:

VII.C_1K_1 Coroczna kampania informacyjna dla mieszkańców Lublińca. Miejska sieć pomocy i wsparcia dla dzieci i rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych.

VII.C_1K_2 Cykliczne spotkania informacyjno-integracyjne organizacji i stowarzyszeń działających na rzecz pomocy społecznej z MOPS.

VII.C_1K_3 Utworzenie wolontariackiej grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych w ŚDS.

VII.C_1K_4 Rozwój wolontariatu w świetlicy socjoterapeutycznej „Mrowisko".

VII.C_1K_5 Wolontariat działający na rzecz osób starszych, samotnych i osamotnionych oraz przewlekle chorych.

VII.C_1K_6 Organizacja imprez okolicznościowych, spotkań wigilijnych, wielkanocnych dla najuboższych, samotnych mieszkańców miasta wspólnie z organizacjami i stowarzyszeniami jako wspieranie aktywności i solidarności lokalnej mieszkańców.

.

PROJEKT nr VII.C_1K_1

Tytuł projektu:

Coroczna kampania informacyjna dla mieszkańców Lublińca: Miejska sieć pomocy i wsparcia dla dzieci i rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel projektu:

Uzupełnienie i poszerzenie wiedzy mieszkańców miasta na temat instytucji i placówek działających na rzecz dzieci i rodzin, starszych i niepełnosprawnych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Uzasadnienie projektu:

Pomimo, iż na terenie Lublińca znajduje się wiele jednostek zajmujących się pomocą społeczną, wielu mieszkańców ma problem z ich zlokalizowaniem i określeniem zakresu wsparcia przez nie świadczonego. Poszczególne instytucje i placówki dotychczas prowadziły oddzielne akcje informacyjne. Ponadto informacje na temat miejskiej sieci wsparcia i pomocy przyczyniłyby się do wzrostu świadomości społecznej mieszkańców na temat problemów miasta oraz sposobów pozyskania pomocy w sytuacjach trudnych życiowo.

Sposób realizacji:

Wielozakresowa kampania informacyjna prowadzona co roku w tym samym terminie poprzez:

- ⇒ zaprojektowanie, wydanie i kolportaż ulotek informacyjnych,
- ⇒ akcję plakatową w instytucjach publicznych,
- ⇒ wydanie kalendarza zawierającego fotografie jednostek pomocowych i podstawowe informacje na temat świadczonej przez nie pomocy,
- ⇒ kampanię medialną angażującą prasę lokalną, radio i telewizję.
- ⇒ konkursy dla dzieci i młodzieży w szkołach.

Ponadto określenie terminu trwania „Miejskiego Tygodnia Pomocy Społecznej", coroczne propagowanie w tym okresie w sposób szczególny idei niesienia pomocy osobom potrzebującym, zakresu działania lokalnych instytucji pomocowych (Dni Otwarte w poszczególnych placówkach). Kampania prowadzona byłaby również w lublinieckich szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych poprzez konkursy dla uczniów, projekcje filmów i inne.

Realizatorzy projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki wsparcia MOPS.

Termin realizacji:

Od 2006r.

PROJEKT nr VII.C_1K_2

Tytuł projektu:

Cykliczne spotkania informacyjno – integracyjne organizacji, stowarzyszeń, i innych przedstawicieli III sektora działających na polu pomocy społecznej z MOPS.

Cel projektu:

Wymiana informacji, współpraca pomiędzy samorządowymi jednostkami pomocy społecznej a organizacjami pozarządowymi (III sektorem).

Uzasadnienie projektu:

Na terenie Lublińca działa wiele organizacji, stowarzyszeń, których celem statutowym jest pomoc na rzecz osób potrzebujących. Rozszerzenie współpracy, wymiana informacji pomiędzy jednostkami pomocy społecznej a organizacjami społecznymi umożliwiłaby szybszą, bardziej skuteczną pomoc na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Sposób realizacji:

Organizowanie systematycznych, cyklicznych spotkań służących wymianie informacji i poszerzeniu współpracy. Wspólne opracowanie bazy danych o zakresie działania organizacji, stowarzyszeń i fundacji zajmujących się pomocą społeczną na terenie miasta Lublińca. Aktualizacja bazy danych.

Realizatorzy projektu:

MOPS

Termin realizacji:

Od 2005r.

PROJEKT nr VII.C_1K_3

Tytuł projektu:

Utworzenie Wolontariackiej Grupy Wsparcia dla osób niepełnosprawnych w ŚDS.

Cel projektu:

1. Integracja środowiska lokalnego z osobami niepełnosprawnymi.
2. Wszechstronne wsparcie dla osób niepełnosprawnych.
3. Zmniejszenie szkodliwych społecznie skutków niepełnosprawności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym.
4. Kształtowanie pozytywnych postaw i hierarchii wartości wśród lokalnej młodzieży.
5. Aktywizowanie osób niepełnosprawnych.

Uzasadnienie projektu:

Wśród społeczności lokalnej istnieje bardzo mała świadomość choroby psychicznej, problemów, potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Zadaniem projektu jest kształtowanie - szczególnie wśród młodzieży – właściwych postaw społecznych, zrozumienia, tolerancji, życzliwości wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie.

Istnieje potrzeba zapobiegania społecznej marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Sposób realizacji:

Realizacja projektu możliwa będzie w oparciu o współpracę z młodzieżą z lublinieckich szkół średnich oraz osobami dorosłymi, dysponującymi czasem i chęcią pomocy innym.
Miejscem spotkań będzie Środowiskowy Dom Samopomocy. Najważniejszymi działaniami wolontariuszy będzie wzajemne wzmacnianie emocjonalne między członkami grupy, inicjowanie i wspomaganie we wzajemnych kontaktach i budowaniu więzi, inicjowanie dalszych – pozagrupowych kontaktów, wzmacnianie zachowań prospołecznych, aktywny współudział w zajęciach organizowanych w ŚDS, organizowanie wspólnych spotkań, wycieczek, imprez kulturalnych.
W ramach zajęć popołudniowych organizowane będą dla wolontariuszy spotkania integracyjne z osobami niepełnosprawnymi – organizacja czasu wolnego.
Przed podjęciem współpracy z ŚDS, wolontariusze – w ramach szkolenia zapoznani zostaną przez wykwalifikowaną kadrę z formami pracy z osobami niepełnosprawnymi.

Realizatorzy projektu:

MOPS - ŚDS, wolontariusze

Termin realizacji:

Od 2005r.

PROJEKT nr VII.C_1K_4

Tytuł projektu:

Rozwój wolontariatu w Świetlicy Socjoterapeutycznej „Mrowisko”.

Cel projektu:

Zapewnienie dzieciom uczęszczającym do placówki kontaktu, opieki i pomocy ze strony osób, w sposób szczególny wrażliwych na ich potrzeby (dorosłym i młodzieżowym wolontariuszom).

Uzasadnienie projektu:

Dzieci i młodzież uczęszczająca do Świetlicy „Mrowisko" potrzebuje kontaktu z osobami szczególnie wrażliwymi na ich potrzeby. Wolontariusze działający w Świetlicy mogliby nie tylko rozmawiać, bawić się, pomagać w odrabianiu lekcji podopiecznym placówki, ale również pod opieką zatrudnionych w Świetlicy opiekunów przygotowywać i prowadzić zajęcia dla dzieci, np. naukę i śpiewanie piosenek, zajęcia plastyczne, zajęcia uzupełniające wiadomości z języków obcych i inne. Jednakże od wolontariuszy wymagałoby się systematyczności, solidności w wywiązywaniu się z obowiązków.
Rozwój idei wolontariatu w środowisku lokalnym spowodowałby większe otwarcie na problemy innych ludzi. Ponadto w 2003r. na terenie Lublińca w Gimnazjum nr 2 i w Szkole Podstawowej nr 1 powstały „Kluby Wolontariusza", których ideą jest wdrażanie młodzieży do pracy wolontaryjnej od najmłodszych lat.

Sposób realizacji:

Zawarcie porozumień z klubami wolontariusza, ustalenie zasad kwalifikowania dzieci i młodzieży oraz zasad (praw i obowiązków) wolontariuszy działających na terenie Świetlicy „Mrowisko". Przeszkolenie wolontariuszy. Przyjęcie wolontariuszy na okres próbny np. 1 miesiąca. Ocenienie pracy wolontariuszy na zakończenie okresu próbnego. Ustalenie stałych terminów wizyt wolontariuszy w Świetlicy i okresowa ocena ich działań. Wolontariusze po zakończeniu pracy otrzymywaliby opinię, a w okresie wolontariatu byłyby dla nich organizowane szkolenia.

Realizatorzy projektu:

MOPS - Świetlica Socjoterapeutyczna „Mrowisko", wolontariusze

Termin realizacji:

Od roku 2004

PROJEKT nr VII.C_1K_5

Tytuł projektu:

Wolontariat działający na rzecz osób starszych, samotnych i osamotnionych oraz przewlekle chorych.

Cel projektu:

1. Zharmonizowanie działań pomocowych, opiekuńczych na rzecz osób starszych, samotnych i osamotnionych oraz przewlekle chorych.
2. Aktywizowanie osób starszych, samotnych i osamotnionych.
3. Kształtowanie pozytywnych postaw i systemu wartości.
4. Stymulowanie procesów wyobrażeń i twórczego działania.

Uzasadnienie projektu:

Nadrzędnym zadaniem projektu jest propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu potrzeb ludzkich. Narastająca tendencja starzenia się społeczeństwa miasta Lublińca wymaga podjęcia działań na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu działań pomocowych i opiekuńczych.
Celem tych działań jest przekonanie osób starszych, że nadal stanowią wartościową intelektualnie społeczność, która winna brać aktywny udział w życiu społecznym swego środowiska lokalnego. Dla osiągnięcia zamierzonych celów należy zharmonizować wzajemne działania wolontariuszy młodego i starszego pokolenia.

Sposób realizacji:

1. Pozyskanie wolontariuszy z odpowiednim przygotowaniem zawodowym do prowadzenia zajęć aktywizujących w DDP „Klub Seniora".
2. Ukierunkowanie wolontariuszy wywodzących się ze szkół lublinieckich do świadczenia różnorodnej pomocy podopiecznym klubu i korzystającym z usług opiekuńczych w ich miejscu zamieszkania.
3. Organizowanie wspólnych zajęć integrujących podopiecznych i wolontariuszy.
4. Współuczestniczenie wolontariuszy i podopiecznych w organizowanych spotkaniach dyskusyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Realizatorzy projektu:

MOPS - DDP „Klub Seniora", wolontariusze

Termin realizacji:

Od 2004r.

PROJEKT nr VII.C_1K_6

Tytuł projektu:

Organizacja imprez okolicznościowych, spotkań wigilijnych, wielkanocnych dla najuboższych, samotnych mieszkańców miasta wspólnie z organizacjami i stowarzyszeniami jako wspieranie aktywności i solidarności lokalnej mieszkańców.

Cel projektu:

Organizowanie spotkań świątecznych w celu integracji środowiska lokalnego, przeciwdziałania poczuciu obcości i wyalienowania społecznego wśród osób samotnych, ubogich, bezdomnych. Włączenie w organizację wolontariuszy – mieszkańców miasta.

Uzasadnienie projektu:

Dla ludzi samotnych i ubogich możliwości skorzystania ze spotkań, to niejednokrotnie szansa na to by poczuli świąteczny nastrój i uczestniczyli w tradycyjnych śniadaniach wielkanocnych , czy spotkaniach wigilijnych. Uczestnictwo w spotkaniach wraz z innymi opuszczonymi, samotnymi mieszkańcami miasta zmniejsza poczucie osamotnienia i tęsknoty.

Sposób realizacji:

Organizacja poczęstunku , razem z artystyczną oprawą w okresach świątecznych (śniadania wielkanocne, wieczerze wigilijne,) oraz spotkań związanych np. z Dniem Chorego, Dniem Seniora, etc. dla kilkudziesięciu podopiecznych.

Realizatorzy projektu:

MOPS, wolontariusze, darczyńcy.

Termin realizacji:

2004r.

Bibliografia:

⇒ Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski. Warszawa 2004r.

⇒ M.Księżopolski: Polityka społeczna. Katowice 1999r.

⇒ Praca zbiorowa pod redakcją A.Frączkiewicz-Wronki i M.Zrałek: Polityka społeczna w okresie transformacji. Katowice 2000r.

⇒ M.Grewiński: Europejski Fundusz Społeczny jako instrument integracji socjalnej Unii Europejskiej. Warszawa 2001r.

⇒ J.Z.Holzer: Demografia. Warszawa 1980r.

⇒ Strategia Polityki Społecznej. Praca i zabezpieczenie społeczne. 2002-2005. Warszawa 2002r.

⇒ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015. Katowice 2000r.

⇒ Strategia Rozwoju Powiatu Lublinieckiego. Lubliniec

⇒ Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej /Dz.U.Nr 64,poz.593/

⇒ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym /Dz.U.Nr 122,poz.1123/

⇒ M.Ziółkowski: Strategia rozwoju gmin. Istota znaczenia i zadania, w: K.Czekaj: Wspólnota Zagłębiowska w poszukiwaniu strategii rozwoju. Katowice 2003r.

OPRACOWANIE:

NA PODSTAWIE MATERIAŁÓW:

MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W LUBLIŃCU

Konsultacja :

dr Krzysztof Czekaj

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
Wydział Nauk Społecznych
Instytut Socjologii